

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI
RESPUBLIKA TA'LIM MARKAZI

2012-2013-O'QUV YILIDA UMUMIY O'RTA TA'LIM
MAKTABLARINING 7, 8-SINF O'QUVCHILARI UCHUN
**HORIJIY TIL, RUS TILI, KIMYO, FIZIKA, INFORMATIKA,
GEOGRAFIYA, DAVLAT VA HUQUQ ASOSLARI, BIOLOGIYA**
FANLARIDAN BOSQICHLI IMTIHON MATERIALLARI VA METODIK
TAVSIYALAR TO'PLAMI

Toshkent-2013

Imtihon materiallari va tavsiyalar Respublika Ta'lim markazi qoshidagi ilmiy-metodik kengashlar tomonidan muhokama qilinib, nashrga tavsiya etilgan.

Maktab metodbirlashmalari imtihon biletlariga 15-20 % hajmda o'zgartirishlar kiritishi mumkin.

HORIJIY TIL

I.Matniyozova -Respublika ta'lim markazi Xorijiy tillar bo'limi boshligi

O. Maqsudova -Respublika ta'lim markazi ingliz tili bosh metodisti

Sh.Boboyeva - Respublika ta'lim markazi ingliz tili bosh metodisti

RUS TILI

R.Turmuxamedova – Toshkent shahar, Uchtepa tumanidagi 203 maktabning oily toifali rus tili o'qituvchisi

O.Maxsudova –RTM, xorijiy tillar bo'limi bosh metodisti

I.Matniyozova – RTM, xorijiy tillar bo'limi boshlig'i.

FIZIKA

Zamira Sangirova - RTM “Tabiiy va aniq fanlar” bo'limi bosh metodisti

KIMYO

G.Shoisaeva - Respublika ta'lim markazi tabiiy va aniq fanlar bo'limi bosh metodisti.

INFORMATIKA

S.Xafizov – RTM ta'lim jarayonini axborotlashtirish bo'limi boshligi

B.Boltayev – RTM ta'lim jarayonini axborotlashtirish bo'limi bosh metodisti

GEOGRAFIYA

E.Nazaraliyeva - Respublika ta'lim markazi tabiiy va aniq fanlar bo'limi geografiya fani bosh metodisti.

R. Abdiyev - Navoiy shahar 11-davlat ixtisoslashtirilgan umumta'lim maktabi geografiya fani o'qituvchisi., “Yilning eng yaxshi fan o'qituvchisi” ko'rik-tanlovi g'olibi.

DAVLAT VA HUQUQ ASOSLARI

H.Tojiboyev - Respublika ta'lim markazi huquq fani bosh metodisti.

A.Nurqulov – RTM bo'limi boshlig'i.

BIOLOGIYA

I.Saparboyev - Respublika ta'lim markazi, biologiya fani metodisti.

O.Tuksriyeva – Hamza tumanidagi 204 – maktabning biologiya fani o'qituvchisi.

Nashr uchun mas'ul

N. Sh. Turdiyev

Imtihon materiallarini ko'paytirib tarqatish ta'qiqlanadi.

7-SINF

XORIJIY (INGLIZ, FRANSUZ VA NEMIS) TILI

Umumiy oʻrta taʼlim maktablarining 7-sinf oʻquvchilari uchun xorijiy tillardan bosqichli nazorat imtihonlari ogʻzaki tarzda oʻtkaziladi. Bosqichli nazorat imtihonlarini oʻtkazishdan maqsad oʻquvchilarning xorijiy til taʼlimi boʻyicha olgan bilim, koʻnikma va malakalarini aniqlashdan iborat. Bosqichli nazorat imtihonlarini oʻtkazishda oʻquv dasturlari asosida 25 ta bilet tuzilib har bir biletda 2 tadan savol beriladi. Xorijiy tillar chuqurlashtirib oʻqitiladigan sinflar va maktablar uchun qoʻshimcha uchinchi topshiriq beriladi.

Birinchi savol biletlarda berilgan mavzu boʻyicha matnni oʻqish va mazmunini gapirib berish. Bunda oʻquvchi matnni oʻqib uning mazmunini xorijiy tilda tushintirib berishi kerak. Ikkita savolga tayyorgarlik uchun 20 daqiqa vaqt beriladi. Matn hajmi taxminan 150 soʻzdan iborat boʻlishi lozim. Biletlarda berilgan mavzular boʻyicha matnlarni darsliklar va qoʻshimcha adabiyotlardan olish mumkin.

Masalan matn quyidagicha boʻlishi mumkin:

London

London is the capital of Great Britain. It is political, economic and cultural centre. It is one of the largest cities in the world. Its population is more than 8 million people.

London is situated on the river Thames. It was founded more than two thousand years ago.

London is divided into several parts: the City, the West End, the East End and Westminster.

London is always full of life. The streets are crowded with traffic. There are many places of interest in London. Trafalgar Square is one of them and it is in the centre of the West End.

The City is the oldest part of London. There are many offices, companies there.

Today London is a great political centre, a great commercial centre, a paradise for theatre-goers and tourists, but it is also a very quiet place with its parks and its ancient buildings, museums and libraries.

Ushbu matn 150 soʻzdan iborat. Bunda oʻquvchi: «5» ball olishi uchun ushbu matn maʼnosini 10 tadan kam boʻlmagan gaplar orqali tushuntirib berishi kerak.

Oʻquvchilarning olgan bilim, koʻnikma va malakalarini baholash uchun matn maʼnosini tushuntirib berishda ishlatgan gaplari soni hisobga olinadi. Gaplar

grammatik va fonetik qoidalar asosida to'g'ri va to'liq, mavzudan chetlashmagan va mantiqan bir-biri bilan bog'langan bo'lishi kerak.

Ikkinchi savol biletlarda ko'rsatilgan mavzular yuzasidan suhbatlashish. Bunda o'quvchi shu mavzu yuzasidan o'z qiziqishlari va fikrlarini xorijiy tilda erkin bayon etishi kerak. O'quvchi tomonidan bildirilgan fikrlar grammatik jihatdan to'g'ri tuzilganligi, fonetik jihatdan to'g'ri talaffuz etilganligi, nutqining ravonligi, mavzudan chetlashmaganligi va bildirilgan fikrlarning mantiqan bir-biri bilan bog'liqligi hisobga olinadi. Fikrlar bayon etilayotganda so'z birikmalarining noto'g'ri ifodalanishi, grammatik va fonetik qoidalarga rioya qilmaslik hollari bir gapning o'zida ikki va undan ortiq kuzatilsa, o'sha gap hisobga olinmaydi. O'quvchi mavzuni yoritib bera olmasa o'qituvchi o'quvchiga mavzu yuzasidan 3 ta savol berishi mumkin. Har bir berilgan savolga javob 5 ballik tizim asosida baholanadi.

Masalan: 1-savolga 3 ball, 2-savolga 5 ball qo'yilsa, baholar umumlashtirilib, o'rtacha ball chiqariladi. $3+5=8 : 2=4$ ball

O'quvchilarni baholashda ball ular egallashlari lozim bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalardan kelib chiqib belgilanadi.

Berilgan matnni o'qib, mazmunini gapirib berish yuzasidan baholash mezonlari.

№	Baholash mezonlari	Ball
1	O'qilgan matn mazmunini to'liq og'zaki bayon qila olsa, mavzu yuzasidan fikr bildirsa va uni asoslay olsa, hamda to'g'ri talaffuz va intonatsiya bilan gapirsa, o'qilgan matnni to'liq tarjima qila olsa, matn mazmuniga doir savollarga to'liq javob bera olsa	5
2	O'qilgan matn mazmunini qiyinchilik bilan og'zaki bayon qila olsa, fikr tor bildirilsa, to'g'ri talaffuz va intonatsiya buzilsa, o'qilgan matnni 71-85 foiz tarjima qila olsa, matn mazmuniga doir savollarga javob bera olsa	4
3	O'qilgan matn mazmunini qisman qiyinchilik bilan og'zaki bayon qila olsa, fikr bildirsa olmasa, to'g'ri talaffuz va intonatsiyaga rioya qilmasa, o'qilgan matnni 55-70 foiz tarjima qila olsa, matn mazmuniga doir savollarga qisman javob bera olsa	3
4	O'qilgan matn mazmunini tushunarsiz tarzda bayon qilsa, fikr bildirsa olmasa, to'g'ri talaffuz va intonatsiyaga rioya qilmasa, o'qilgan matnni 21-54 foiz tarjima qila olsa, matn mazmuniga doir savollarga javob bera olsa	2
5	O'qilgan matn mazmunini bir-biri bilan bog'lanmagan jumlar bilan og'zaki bayon qila olsa, fikr bildirsa olmasa, to'g'ri talaffuz va intonatsiyaga rioya qilmasa, o'qilgan matnni tarjima qila olmasa, matn mazmuniga doir savollarga javob bera olmasa	1

Suhbatni baholash mezonlari.

№	Baholash mezonlari	Ball
1	Berilgan mavzuni to'liq og'zaki bayon qila olsa, mavzu yuzasidan fikr bildirsa va uni asoslay olsa, hamda to'g'ri talaffuz va intonatsiya bilan gapirsa, berilgan mavzuga doir savollarga to'liq javob bera olsa	5
2	Berilgan mavzuni qiyinchilik bilan og'zaki bayon qila olsa, fikr bildirilsa, to'g'ri talaffuz va intonatsiya buzilsa, berilgan mavzuga doir savollarga qiyinchilik bilan javob bera olsa	4
3	Berilgan mavzuni qisman qiyinchilik bilan og'zaki bayon qila olsa, fikr bildirilmasa, to'g'ri talaffuz va intonatsiyaga rioya qilmasa, berilgan mavzuga doir savollarga qisman javob bera olsa	3
4	Berilgan mavzuni tushunarsiz tarzda bayon qila olsa, fikr bildirilmasa, to'g'ri talaffuz va intonatsiyaga rioya qilmasa, berilgan mavzu mazmuniga doir savollarga tushunarsiz tarzda javob bera olsa	2
5	Berilgan mavzuni bir-biri bilan bog'lanmagan jumlar bilan og'zaki bayon qila olsa, fikr bildirilmasa, to'g'ri talaffuz va intonatsiyaga rioya qilmasa, matn mazmuniga doir savollarga javob bera olmasa	1

7-sinflar uchun Xorijiy (ingliz, fransuz va nemis) tili fanlaridan bosqichli nazorat imtihon savollari

1 bilet

1. «Yil fasllari» mavzusiga oid matni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «O'zim haqimda» mavzusida suhbat qilish

2 bilet

1. «Oila» mavzusiga oid matni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Bizning maktab» mavzusida suhbat qilish.

3 bilet

1. Olimpiada o'rinlari mavzusiga oid matni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Mening oilam» mavzusida suhbat qilish

4 bilet

1. O'zbekistonning qadimiy shaharlari mavzusiga oid matni o'qish va mazmunini gapirib berish.

2. « Milliy bayramlarimiz » mavzusida suhbat qilish
5 bilet
1. O'simliklar dunyosi mavzusiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Men sevgan kitob» mavzusida suhbat qilish
6 bilet
1. O'zbek milliy taomlari mavzusiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. « Mening do'stim » mavzusida suhbat qilish
7 bilet
1. Supermarketda mavzusiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. « Tili o'rganilayotgan mamlakat va uning poytaxti» mavzusida suhbat qilish
8 bilet
1. Sport turlari mavzusiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Men yashayotgan honadon» mavzusida suhbat qilish
9 bilet
1. Shahar (qishlog) mavzusiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Mening bo'sh vaqtim » mavzusida suhbat qilish
10 bilet
1. Sevimli mashg'uloti mavzusiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish
2. «Xarid qilish » mavzusida suhbat qilish
11 bilet
1. Moda mavzusiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Fasllar» mavzusida suhbat qilish
12 bilet
1. Tili o'rganilayotgan mamlakatning poytaxtiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish
2. « Tili o'rganilayotgan mamlakatlar ning milliy bayramlari » mavzusida suhbat qilish
13 bilet
1. Yozgi ta'tilga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Shifokor huzurida» mavzusida suhbat qilish
14 bilet
1. Kiyinish madaniyati mavzusiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Sayohat haqida taasurotlarim » mavzusida suhbat qilish
15 bilet
1. Do'sti haqidagi mavzuga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Maktabda» mavzusida suhbat qilish
16 bilet
1. Salomatlik mavzusiga oid matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Bozorda» mavzusida suhbat qilish
17 bilet
1. Hayvonot olami haqidagi matnni o'qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Tabiat qo'ynida» mavzusida suhbat qilish
18 bilet

1. O ‘zbekistonning mustaqilligi to ‘g’risidagi mavzuga oid matnni o ‘qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Yurtimizning diqqatga sazovor joylari» mavzusida suhbat qilish.
19 bilet
1. «O ‘zbek xalqining milliy kiyimlari» mavzusiga oid matnni o ‘qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Respublikamizda o ‘tkazilayotgan sport musobaqalari » mavzusida suhbat qilish
20 bilet
1. Mamlakatimiz poytaxti mavzusiga oid matnni o ‘qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Men yoqtirgan mashxur sportchi» mavzusida suhbat qilish.
21 bilet
1. «Sayohat » mavzusiga oid matnni o ‘qish va mazmunini gapirib berish.
2. « Tili o ‘rganilayotgan mamlakat shaxarlari » haqida suhbat qilish.
22 bilet
- 1« Tili o ‘rganilayotgan mamlakat mavzusiga oid matnni o ‘qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Uy-ro ‘zg‘op ishlari » haqida suhbat qilish.
23 bilet
1. Mamlakatimizning daryo, ko ‘l, dengizlari mavzusiga oid matnni o ‘qish va mazmunini gapirib berish.
2. «Oziq-ovqat do ‘konida» mavzusida suhbat qilish
24 bilet
1. Maktab binosi va hovlisi mavzusiga oid matnni o ‘qish va mazmunini gapirib berish.
2. «O ‘zi yashayotgan shahar (qishloq) » mavzusida suhbat qilish.
25 bilet
1. Mamlakatimizning ma’muriy bo ‘linishi mavzusiga oid matnni o ‘qish va mazmunini gapirib berish.
2. “Tug‘ilgan kunim” mavzusida suhbat qilish.

РУССКИЙ ЯЗЫК

Переводные экзамены в 7 классах школ с узбекским и другими языками обучения проводятся в устной форме. Экзаменационный материал состоит из 25 билетов. В каждом билете по два задания. Конверт с экзаменационными заданиями, подготовленные методическими объединениями, запечатанные и проштампованные директором, вскрываются перед началом экзаменов председателем аттестационной комиссии в присутствии учеников, о чём составляется акт о вскрытии конвертов.

При помощи первого задания проверяются и оцениваются знания учеников по изученным материалам, их умения читать знакомый текст,

соблюдая правила произношения и интонации, определяются умения выделить главную мысль прочитанного текста и навыки выражения своих рассуждений на русском языке.

Второе задание связано с проверкой знаний, умений и навыков выразительного чтения наизусть ранее изученного текста, соблюдая правила произношения и интонации, или составление небольшого связного текста в виде ответов на вопросы, с использованием изученных конструкций. При этом проверяются следующие элементы знаний, умений и навыков:

- знания орфоэпических правил;
- умения осознанного выразительного чтения;
- навыки правильного произношения звуков русской речи;

интонирование отдельных предложений.

Для классов с углубленным изучением русского языка предлагается третье, дополнительное задание, которое связано с проверкой знаний, умений и навыков по изученному языковому материалу, навыков употреблений изученному языковому материалу, навыков употреблений изученных конструкций в речи, умений составления самостоятельных высказываний по определенной теме. Объем текста высказываний в 7 классе – 6 -7 предложений (45-55 слов).

Проверяются следующие элементы знаний, навыков и умений:

- знание изученного лексического и грамматического материала;
- навыки употребления лексического материала и грамматических форм в типовых конструкциях;
- умение составления связного, логически и грамматически правильно построенного самостоятельного высказывания по данной теме.

За ответы по каждому заданию экзаменационного билета выставляется отдельный балл, которые в итоге суммируются, и выводятся в средний общий балл.

Критерии оценки первого задания

Грамотное, выразительное чтение, правильное произношение, правильное интонирование предложения, восприятие общего содержания и содержания отдельных деталей прочитанного текста.	«5»
Понимание общего содержания и содержания отдельных частей текста. Беглое и выразительное чтение текста, но при этом допускает некоторые погрешности в произношении.	«4»
При беглом и выразительном чтении допускает ошибки в произношении слов и выражений, не может воспроизвести полного содержания текста. При чтении наизусть допускает интонационные ошибки.	«3»
Допускает большое количество ошибок. Не может построить связных предложений. Не знает наизусть ни одного стихотворения, но умеет выделить основную мысль прочитанного текста.	«2»
Чтение текста с большим количеством орфоэпических ошибок.	«1»

Полное не понимание прочитанного текста.	
--	--

Критерии оценки второго задания.

Грамотно использовал изученные речевые конструкции. Чётко и выразительно рассказал наизусть стихотворение. Умеет составлять собственные высказывания.	«5»
Допускает ошибки в произношении и при составлении предложений.	«4»
Допускает грамматические, стилистические и орфоэпические ошибки. Затрудняется в чтении стихотворений наизусть.	«3»
Допускает грубые ошибки в устной и письменной речи.	«2»
Бедный словарный запас. Плохо понимает смысл сказанного.	«1»

Выполнение каждого задания экзаменационного билета оценивается по пятибалльной системе, согласно критериям, после чего выводится общий средний балл.

Билет № 1

1. Расскажите о жизни и творчестве И.А.Крылова. Прочитайте наизусть отрывок из басни «Квартет».
2. Объясните смысл фразеологизма «голова на плечах».

Билет № 2

1. Жизнь и творчество А.С. Пушкина. Расскажите наизусть стихотворение «Туча».
2. Расскажите свою автобиографию.

Билет № 3

1. Расскажите о жизни и творчестве М.Ю. Лермонтова. Расскажите наизусть отрывок из стихотворения «Бородино».
2. Объясните смысл фразеологизма «вставлять палки в колёса».

Билет № 4

1. Расскажите наизусть отрывок из стихотворения «Школьник» Н.А. Некрасова.
2. Закончите пословицу: «Не выбирай дом – выбирай ...»

Билет № 5

1. Жизнь и творчество И.С. Тургенева.
2. Расскажите наизусть отрывок из «Песни о вещем Олеге» А.С. Пушкина.

Билет № 6

1. Жизнь и творчество Н.А. Некрасова. Какие произведения Н.А. Некрасова вы знаете?
2. Расскажите наизусть стихотворение А.Т. Твардовского «Рассказ танкиста».

Билет № 7

1. Расскажите о жизни и творчестве А.М. Горького. Назовите настоящее имя писателя.
2. Прочитайте выразительно отрывок из басни И.А. Крылова «Волк и ягнёнок». Какими словами лиса называет ворону?

Билет № 8

1. Жизнь и творчество А.Т. Твардовского. Прочитайте наизусть стихотворение «Рассказ танкиста».

2. Расскажите историю возникновения тутового шелкопряда.

Билет № 9

1. Перескажите рассказ И.С.Тургенева «Муму». Почему Герасим назвал свою собачку «Муму»?

2. Расскажите о великом учёном-энциклопедисте Авиценне. Назовите его полное имя.

Билет № 10

1. Жизнь и творчество М.Ю.Лермонтова. Расскажите наизусть одно из его стихотворений.

2. Объясните смысл фразеологизма «лететь как стрела».

Билет № 11

1. Коротко перескажите содержание произведения И.С.Тургенева «Муму». Опишите Герасима.

2. Расскажите наизусть стихотворение А.С.Пушкина «Осень». Как описывает осеннюю природу автор?

Билет № 12

1. Кратко перескажите содержание И.С.Тургенева «Муму». Почему Герасим утопил собачку?

2. Что означает выражение «козёл отпущения».

Билет № 13

1. Жизнь и творчество А.М. Горького. Каких лесных птиц и животных описывает автор в повести «В людях».

2. Назовите обычаи и праздники Республики Узбекистан.

Билет № 14

1. Жизнь и творчество А.П.Чехова. Какие события легли в основу рассказа «Хамелеон»?

2. Прочитайте выразительно отрывок из басни И.А.Крылова «Волк и ягненок» (по желанию учащегося). Объясните смысл слов: «У сильного всегда бессильный виноват».

Билет № 15

1. Расскажите о жизни и творчестве Н. А. Некрасова.

2. Что означает выражение «знать назубок»?

Билет № 16

1. О каких древних памятниках Узбекистана вы знаете?

2. Объясните значение фразеологизма «язык без костей».

Билет № 17

1. Расскажите наизусть любимое стихотворение.

2. Перечислите обязательные реквизиты автобиографии.

Билет № 18

1. Расскажите наизусть стихотворение А.Т.Твардовского «Рассказ танкиста».

2. Закончите пословицу: « Не бойся врага умного, а бойся ...». Как ты понимаешь смысл пословицы?

Билет № 19

1. Перескажите содержание произведения А.П.Чехова «Хамелеон». Почему рассказ так называется?
2. Расскажите наизусть своё любимое стихотворение.

Билет № 20

1. Жизнь и творчество А.С.Пушкина. Расскажите наизусть стихотворение А.С.Пушкина (на выбор).
2. Закончите пословицу: «Семь раз отмерь, ...». Что она означает?

Билет № 21

1. Прочитайте текст «Как ласточки предсказывают погоду?» Какие ещё народные приметы об изменении погоды вы знаете?
2. Расскажите свою автобиографию.

Билет № 22

1. Прочитайте и перескажите текст «Телефакс». Кем и когда был изобретён телефакс?
2. Расскажите о правах и обязанностях учеников.

Билет № 23

1. Прочитайте и перескажите текст «Как человек поднялся в воздух?». Какие современные летательные транспортные средства ты знаешь?
2. Расскажите о любимом фильме.

Билет № 24

1. Расскажите о праздниках, которые отмечают во всём мире.
2. Объясните значения фразеологизмов: «От корки до корки», «Из рук вон плохо».

Билет № 25

1. Прочитайте текст «Авиценна» и перескажите его содержание. Каких ещё учёных Востока вы знаете?
2. Что такое дружба? Расскажите о своём друге (подруге).

7-sinf
FIZIKA

2012-2013 o`quv yilida umumiy o`rta ta`lim maktablarining 7-sinfini tugatgan o`quvchilarning fizika fanidan egallashi lozim bo`lgan bilim, ko`nikma va malakalarini aniqlash maqsadida bosqichli imtihon bilet savollari shaklida yozma o`tkaziladi. Yozma ish uchun 120 minut vaqt beriladi.

Bosqichli imtihon savollari fizika fanidan 6,7-sinflar bo`yicha optimallashtirilgan DTS va o`quv dasturlari asosida tuzilgan bo`lib, 1 ta biletta 3 tadan topshiriq berilgan.

Har bir o`quvchiga 2 ta nazariy 1 ta masala beriladi.

Birinchi nazariy savol 6-sinfda, 2-nazariy savol 7-sinfda olgan bilimlarini, 3-topshiriq esa o`quvchilarning 6-7-sinflarda egallagan ko`nikma va malakalarini aniqlaydi.

Bosqichli nazorat ishlarini muvaffaqiyatli topshirish uchun o`quvchi 6-7-sinflar bo`yicha fizika fanidan DTS va o`quv dasturida belgilangan bilim, ko`nikma va malakalarni to`liq egallashlari lozim.

O`quvchilar mavzularda berilgan qonunlarning ta`rifi, formulalari, birliklari, ularning amaliyotda qo`llanilishini misollar orqali tushuntirishlari lozim.

Bosqichli nazoratning har bir savoli o`quvchi uchun «5» ballik reyting asosida baholanadi. Ballar umumlashtirilib, o`rtacha ball chiqariladi.

Masalan: $5+4+3=12:3=4$. O`quvchilar quyidagi mezon orqali baholanadi.

Nazariy savollar quyidagicha baholanadi:

№	Baholash mezon	Ball
1.	O`quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma`nosini to`la ochib bersa, ularni hisoblash formulalarini, birliklarini to`g`ri keltirib chiqarib tushuntirib bersa	5 ball
2.	O`quvchi hodisa va qonuniyatlarni fizik ma`nosini to`la ochib, asosiy tushunchalar va fizik kattaliklarni keltirib chiqarishda juziy xatoliklarga yo`l qo`ysa	4 ball
3.	O`quvchi hodisa va qonuniyatlarni fizik ma`nosini ochib berib, formulalarni, birliklarini tushuntirishda xatoliklarga yo`l qo`ysa	3 ball
4.	O`quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma`nosini qisman ochib berib, keltirilgan formulalarda, birliklarda xatoliklar bo`lsa	2 ball
5.	O`quvchi hodisa va qonuniyatlarni ochib bera olmasa, ba`zi formulalarni yozib ko`rsata olsa	1 ball

Masala yechish quyidagi mezon bilan baholanadi:

№	Baholash mezon	Ball
1.	O`quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma`nosini to`la ochib bersa, asosiy tushunchalar, qonunlarni qo`llab masalani, to`g`ri yechsa, masala uchun chizma shart bo`lib, chizmalar to`g`ri chizilgan bo`lsa, fizik kattaliklar va ularning birliklarini to`g`ri keltirib chiqargan bo`lsa	5 ball
2.	O`quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma`nosini to`la ochib bersa, asosiy tushunchalar, qonunlarni qo`llab masalani to`g`ri yechsa, fizik kattaliklarning birliklarini to`g`ri keltirib chiqargan bo`lsa, masala uchun chizma shart bo`lib, chizmani chizishda juziy kamchilikka yo`l qo`ysa	4 ball
3.	O`quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma`nosini ochib bersa, asosiy tushunchalar, qonunlarni qo`llab masalani yechishda xatolikka yo`l qo`ysa, masala uchun chizma shart bo`lib, chizma noto`g`ri chizilgan, fizik kattaliklarni belgilashda	3 ball

	xatoliklarga yo`l qo`ysa	
4.	O`quvchi masalani yechish uchun fizik kattaliklarni, formulani yozgan, masalani yechishga harakat qilingan, fizik kattaliklar birligini umuman keltirib chiqarmasa	2 ball
5.	O`quvchi masala shartida berilgan fizik kattaliklarni yozgan, masalani umuman yechmagan bo`lsa	1 ball

1-bilet

1. Qattiq jism, suyuqlik va gazlarning molekular tuzilishi. Diffuziya hodisasi.
2. Aylanma tekis harakatda, chiziqli va burchakli tezlik, tezlanish.
3. Ko`tarish krani dvigatelining quvvati 5000 W ga teng. Kran 800 kg yukni balandlikka 20 s davomida ko`taradi. Dvigatelning foydali ish koeffitsiyentini aniqlang.

2-bilet

1. Tekis va notekis harakat. Tezlik va uning birliklari.
2. Ishqalanish kuchi. Tinchlikdagi ishqalanish.
3. Massasi 4 t bo`lgan yuk ortilmagan (bo`sh) yuk avtomobili $0,3 \text{ m/s}^2$ tezlanish bilan harakatlana boshladi. Agar avtomobil o`sha tortish kuchida joyidan $0,2 \text{ m/s}^2$ tezlanish bilan qo`zg`alsa, avtomobilga ortilgan yukning massasi qanday?

3-bilet

1. Bosim va uning birliklari. Paskal qonuni.
2. Jismlarning harakati. Fazo va vaqt.
3. Shkiv 50 rad/s burchakli tezlik bilan aylanmoqda. Aylanish o`qidan 20 mm masofada nuqtaning tezligi hamda markazga intilma tezlanishi topilsin.

4-bilet

1. Modda tuzilishi haqida qadimgi olimlar va vatandoshlarimiz Al-Xorazmiy, Beruniy va Ibn Sino ta`limotlari.
2. Yuklama va vaznsizlik.
3. Jism tekis tezlanuvchan harakat qilib 10 s da tezligini 36 km/soat dan 54 km/soat ga oshirdi. Jism tezlanishini toping.

5-bilet

1. Jismlarni massa markazi va uni aniqlash. Muvozanat turlari.
2. To`g`ri chiziqli tekis harakat. Notekis harakatda tezlik.

3. Jismning impulsi $8 \text{ kg} \cdot \text{m/s}$, kinetik energiyasi esa 16 J . Jismning massasini va tezligini toping.

6-bilet

1. Arximed qonuni.
2. Kuch impulsi va jism impulsi. Impulsning saqlanish qonuni.
3. Tezligi $0,3 \text{ m/s}$, massasi 30 tonna bo'lgan vagon tezligi $0,2 \text{ m/s}$, massasi 20 tonna bo'lgan vagonni quvib yetdi va unga ulanib qoldi. Vagonlarning birgalikdagi tezligi necha m/s ga teng?

7-bilet

1. Qattiq jism, suyuqlik va gazlarda issiqlik uzatilishi. Konveksiya. Nurlanish.
2. Tekis o'zgaruvchan harakatda tezlik, tezlanish, bosib o'tilgan yo'l.
3. Uzunligi 30 sm , eni 5 sm va qalinligi 2 sm bo'lgan jismning massasi $1,2 \text{ kg}$ ga teng. Shu jismning zichligini toping.

8-bilet

1. Jismlarning mexanik harakati. Trayektoriya. Jismlarning bosib o'tgan yo'li va unga ketgan vaqt, birliklari.
2. Nyutonning birinchi qonuni.
3. Toshkent shahri dengiz sathidan 407 m balandlikda joylashgan. Yunusobodagi televizion minoraning balandligi 385 m . Agar dengiz sathidagi atmosfera bosimi 760 mm simob ustuniga teng bo'lsa, minoraning uchidagi barometr qanday bosimni ko'rsatadi?

9-bilet

1. Tovush manbalari. Tovushning turli muhitlarda tarqalishi.
2. Reaktiv harakat. Raketaning tuzilishi.
3. Gorizonttal yo'lda 36 km/soat tezlik bilan harakatlanayotgan avtomashinani burish uchun eng kichik yoy radiusini toping. G'ildirakning yo'lga sirpanish ishqalanish koeffitsiyenti $0,25$.

10-bilet

1. Ichki yonuv dvigatellari. Bug` trubinasi.
2. Nyutonning ikkinchi qonuni.
3. Ishqalanish koeffitsiyenti $0,05$ bo'lgan relsda turgan 50 t massali vagon tekis tezlanuvchan harakatlanib, 25 m yo'lni 50 s da o'tishi uchun unga qanday kuch ta'sir qilishi kerak.

11-bilet

1. Jismlarning o'zaro ta'siri. Kuch.
2. Yerning tortishish kuchi ta'sirida jismlarning harakati. Birinchi kosmik tezlik.
3. Ovoz chiqayotganda shamol esmoqda. Shamol tezligi 25 m/s. Ular qarama-qarshi yo'nalishda bo'lsa, natijaviy tezlik nimaga teng bo'ladi? Tovushning havodagi tezligi 330 m/s.

12-bilet

1. Energiya va uning turlari.
2. Jismning og'irligi. Og'irlik kuchi.
3. Avtomobil yo'lining birinchi qismi 30 km ni o'rtacha 15 m/s tezlikda bosib o'tdi. Yo'lining qolgan qismi 40 km ni u 1 soatda o'tdi. Avtomobil butun yo'l davomida qanday o'rtacha tezlik bilan harakatlangan?

13-bilet

1. Atmosfera bosimi. Torrichelli tajribasi.
2. Sirpanish ishqalanish. Dumalanish ishqalanish.
3. Boshlang'ich tezligi nolga teng bo'lgan jism to'g'ri chiziq bo'ylab 2 m/s^2 tezlanish bilan harakatlanmoqda. 1 minutdan keyin tezligi qanchagacha yetadi?

14-bilet

1. Tinch holatda gaz va suyuqlikda bosim.
2. Nyutonning uchinchi qonuni.
3. Velosiped g'ildiragi 0,5 minutda 60 marta tekis aylangan bo'lsa g'ildirakning aylanish davri, aylanish chastotasi, burchakli tezligi va velosipedchining harakat tezligi topilsin. Velosiped g'ildiragining radiusi 40 sm ga teng.

15- bilet.

1. Yorug'likning tezligi. Yorug'likning qaytishi va sinishi.
2. Kinetik energiya.
3. Massasi 2 kg bo'lgan yog'och brusok gorizontall joylashgan taxta ustida bikrligi 100 N/m bo'lgan prujina yordamida tortiladi. Ishqalanish koeffisienti 0,3 ga teng. Bunda prujinaning uzayshini toping.

16- bilet.

1. Mexanizmlarning F.I.K. Mexanikaning oltin qoidasi.
2. Quvvat va uning birliklari.

3. Massasi 50 kg boʻlgan bola chanada tepalikdan sirpanib tushib, gorizontal yoʻlda toʻxtaguniga qadar 20 m masofani 10 s ichida oʻtdi. Ishqalanish kuchi va ishqalanish koeffitsiyentini toping.

17- bilet.

1. Kuch momenti. Richag va uning muvozanat sharti.
2. Tekis oʻzgaruvchan harakatda tezlanish.
3. Koʻlning qanday chuqurligida bosim 500 kPa boʻladi? Atmosfera bosimi 100 kPa, suv zichligi 1000 kg/m^3 , $g = 10 \text{ N/kg}$.

18- bilet.

1. Yorugʻlik manbalari. Quyosh va Oy tutilishi.
2. Elastiklik kuchi. Guk qonuni.
3. Hidravlik mashinadagi bosim 400 kPa. Kichik porshenga 200 N kuch taʼsir qiladi. Katta porshening yuzi 400 cm^2 boʻlsa kichik porshen yuzini aniqlang?

19- bilet.

1. Shisha prizma yordamida yorugʻlikning tarkibiy qismlarga ajralishi. Kamalak.
2. Tekis oʻzgaruvchan harakatda bosib oʻtilgan yoʻl.
3. Bir-biriga qarama-qarshi harakatlanayotgan jismlarning massalari teng boʻlib, tezliklari 5 m/s va 10 m/s ga teng. Toʻqnashgandan soʻng ularning harakati qanday boʻladi?

20- bilet.

1. Oddiy mexanizmlar (blok, qiya tekislik, vint, pona, chigʻiriq).
2. Yerning sunʼiy yoʻldoshlari.
3. Fokus masofasi 10 sm boʻlgan linzaning optik kuchi qancha? Fokus masofasi 20 sm boʻlgan linzaniki-chi?

21- bilet.

1. Linzalar haqida tushuncha.
2. Kinematikaning asosiy tushunchalari (moddiy nuqta, trayektoriya, yoʻl va koʻchish, ilgarilanma harakat)
3. Massasi 3 kg boʻlgan jism qiya tekislikdan 6 N kuch taʼsirida koʻtarildi. Qiya tekislik balandligi 4 m boʻlsa, uning uzunligi nimaga teng boʻladi?

22- bilet.

1. Ichki energiya va uni oʻzgartirish usullari.
2. Mexanik ish va uning birligi.

3. Massasi 1500 t bo'lgan poyezd 150 kN kuch ta'sirida tormozlana boshlandi. Agar poyezd to'xtagunga qadar 500 m yo'l bosib o'tgan bo'lsa, uning boshlang'ich tezligi qanchaga teng bo'lgan?

23- bilet.

1. Issiqlik manbalari. Jismlarning issiqlikdan kengayishi.
2. Butun olam tortishish qonuni.
3. Odam og'irligi 120 N bo'lgan bir chelak suvni chuqurligi 20 m bo'lgan quduqdan 15 s da tortib chiqarishda o'rtacha qanday quvvatga erishgan?

24- bilet.

1. Temperatura. Termometr. Jismning temperaturasini o'lchash.
2. Potensial energiya.
3. O'lchamlari 3,5x1,5x0,2 m bo'lgan temir beton plita butunlay suvga botirilgan. Plitaga ta'sir qiluvchi Arximed kuchi qanday? $\rho_{\text{suv}}=1000 \text{ kg/m}^3$

25- bilet.

1. Zichlik va uning birliklari.
2. Mexanik energiyaning saqlanish va aylanish qonuni.
3. Markazga intilma tezlanish erkin tushish tezlanishiga tenglashishi uchun radiusi 40 m bo'lgan qavariq ko'priknig o'rtasidan avtomobil qanday tezlikda o'tishi lozim?

KIMYO

Ma'lumki, umumta'lim maktablarida kimyo fani 7-sinfдан boshlab o'qitiladi. O'quvchilar mazkur sinfda kimyodan boshlang'ich bilim, ko'nikma, malakalarga ega bo'ladi hamda 4,5,6-sinflarda botanika, fizika, geografiya fanlaridan o'rganilgan bilimlarni kimyoyiy jihatlarini mustahkamlaydilar.

7-sinf o'quvchisining o'quv yili davomida kimyo fanidan olgan bilim, ko'nikma, malakasini aniqlash hamda ularni mazkur fanga bo'lgan qiziqishlarini yanada oshirish maqsadida bosqichli imtihon o'tkaziladi.

Imtihon bilet savollariga og'zaki javob berish usulida o'tkaziladi.

Biletlar kimyo o'quv dasturi asosida 7-sinfda o'rganilgan BKMLar yuzadidan tuzilgan. Bunda biletlar soni 25 ta bo'lib, har bir biletda 3 tadan savol va topshiriqlar

berilgan. Birinchi va ikkinchi savol nazariy, uchinchi savol esa amaliy laboratoriya ishini bajarish yoki masala, mashlar yechish bo'yicha topshiriqlardan iborat bo'ladi.

Birinchi va ikkinchi nazariy savol asosida kimyo fanining vazifalari, rivojlanish tarixi, kimyogarlarning kimyo fanini rivoji uchun olib borgan va olib borayotgan ishlari, anorganik kimyodan dastlabki tushunchalar; kimyoviy element, kimyoviy belgi, atomlarning o'lchami, nisbiy va absolyut massa, kimyoviy moddalar va ularning xossalari, kimyoning asosiy qonuniyatlari, kimyoviy reaksiyalarning turlari, kislorod, vodorod, suv va eritmalar, anorganik moddalarning eng muhim sinflari va ularning o'zaro bog'liqligi haqidagi bilimlari, uchinchi savolda esa o'tilgan mavzular asosidagi masala va mashqlarni bajarish ko'nikma va malakalari aniqlanadi.

Nazariy savolda o'quvchilar mavzularda berilgan qonunlarning ta'rifi, moddalarning formulasi, ularning hosil qilgan birikmalari, xossalari, tabiatda tarqalishi, ishlatilish sohalarini hamda ularga tegishli reaksiya tenglamalarini to'g'ri ifodalashlari zarur. Masala va mashqlarni bajarish yoki laboratoriyada ishlash qoidalari, undagi jihozlardan foydalanish ko'nikmalari asosida ularni to'liq tushuntirib berishlari kerak.

O'quvchilarni quyidagi mezonlar asosida baholanadi.

Nazariy savollarga berilgan javoblarni quyidagicha baholash mumkin

No	Baholash mezonlari	ball
1	O'quvchi kimyoviy jarayon va qonuniyatlar, ular asosida o'rganiladigan tegishli element va birikmalarning formulasini, valentligini, nomini, uning fizik va kimyoviy xossalari va olinishiga oid reaksiya tenglamalari hamda, tabiatda uchrashi, ishlatilish sohalarini, ahamiyatini aniq, bexato izohlab bersa	5
2	O'quvchi kimyoviy jarayon va qonuniyatlar, ulardagi tegishli element va birikmalarning formulasini, valentligini, nomini, uning fizik va kimyoviy xossalari va olinishiga oid reaksiya tenglamalari hamda, tabiatda uchrashi aniq ifodalab, lekin ishlatilish sohalarini izohlashda chalkashlikka yo'l qo'ysa	4
3	O'quvchi kimyoviy modda va birikmalarning formulasini, valentligini, nomini, hamda, tabiatda uchrashi, ishlatilish sohalarini aniq, bexato izohlab, lekin uning fizik va kimyoviy xossalari va olinishiga oid reaksiya tenglamalarida xatoga yo'l qo'ysa	3
4	O'quvchi kimyoviy elementlar va birikmalarning tabiatda uchrashi, ishlatilish sohalarini haqida ma'lumotga ega bo'lsa-yu, lekin uning fizik va kimyoviy xossalari va olinishiga oid reaksiya tenglamalarini bilmasa, tegishli modda va birikmalarning formulasini noto'g'ri yozsa	2
5	O'quvchi kimyoviy elementlar va birikmalarning tabiatda uchrashi, fizik va kimyoviy xossalari va olinishiga oid reaksiya tenglamalarini,	1

	formulasini bilmasa, faqatgina mazkur jarayonga tegishli element yoki birikmani ishlatilish sohalari haqida qisman bilsa	
--	--	--

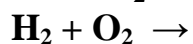
Masala va mashqlar quyidagi mezonlar asosida baholanadi

№	O'quvchi o'zlashtiradigan bilim, ko'nikma, malakalar	ball
1	Masalani berilish sharti, tegishli formulalar, reaksiya tenglamalari to'g'ri va aniq yozilgan, eng qulay yo'l bilan mantiqiy fikrlab yechilgan, matematik hisoblashlarda xatolarga yo'l qo'yilmagan, yoki berilgan mashqni bajarishda tegishli elementlar, birikmalar formulasi, reaksiya tenglamasi bexato, mashqni bajarish uchun zaruriy shartlari to'liq bajarilgan bo'lsa	5
2	Masalani berilish sharti, tegishli formulalar, reaksiya tenglamalari to'g'ri va aniq yozilgan, ammo masala noqulay yo'l bilan yechilgan bo'lsa, yoki berilgan mashqni bajarishda tegishli elementlar, birikmalar formulasi, reaksiya tenglamasi bexato, mashqni bajarish uchun zaruriy shartlari to'liq bajarilmagan bo'lsa	4
3	Masalani berilish sharti aniq yozilmagan, tegishli formulalar, reaksiya tenglamalari xato yozilgan, yechilishida javob to'g'ri emas, matematik hisoblashlarda xatolarga yo'l qo'yilgan bo'lsa yoki berilgan mashqni bajarishda tegishli elementlar, birikmalar formulasi, reaksiya tenglamasi xato, mashqni bajarish uchun zaruriy shartlari bajarilmagan bo'lsa	3
4	Masalani faqatgina berilish sharti yozilgan, tegishli formulalar, reaksiya tenglamalari yozilmagan, yoki berilgan mashqni bajarishda faqatgina tegishli elementlar, birikmalar formulasidan bir yoki ikkitasi yozilgan bo'lsa	2
5	Masalani faqatgina berilish shartini yozish uchun harakat qilingan, masalani yechish uchun boshqa amallar bajarilmagan bo'lsa, yoki berilgan mashqni bajarish uchun faqatgina tegishli elementlar, birikmalar formulasidan bir yoki ikkitasini yozishga harakat qilingan bo'lsa	1

1-bilet

1. Oddiy va murakkab moddalar haqida.
2. Kislородning olinishi va uning fizik xossalari, katalizatorlar haqida tushuncha, ozon.
3. Elementlarning valentligi asosida kimyoviy reaksiya tenglamalarini tugallang.

$$\text{Al} + \text{Cl}_2 \rightarrow$$

2- bilet

1. Asoslarning toifalanishi.
2. Moddaning agregat holatlari.
3. Quyidagi aralashmalarni qanday ajratish mumkin: 1) osh tuzi bilan qum 2) oltingugurt kukuni va shakar 3) yog'och qipig'i va temir qirindisi.

3-bilet

1. Tuzlarning tarkibi, tuzilishi va nomlanishi.
2. Sof modda va aralashmalar.
3. Quyida keltirilgan kimyoviy elementlarga mos gidroksidlarini tanlang.

Element	Gidroksid formulasi
1) Ca	1) OH
2) Bi	2) OH_3
3) Na	3) OH_4
	4) OH_2

Ca	Bi	Na

4- bilet

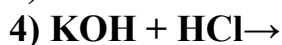
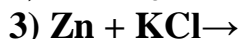
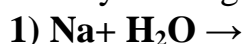
1. Modda va uning xossalari.
2. Eritmalar va ularning konsentrasiyalari.
3. Quyidagi keltirilgan oksidlarning nomlarini yozing:

№	Formulasi	Nomlanishi
1	Na_2O	
2	N_2O_5	
3	SiO_2	
4	CaO	
5	CrO	
6	CuO	
7	FeO	
8	SO_2	

5- bilet

1. Kislotalarning toifalanishi.
2. Eng muhim tuzlarning ishlatilishi.

3. Quyida keltirilgan reaksiyalarni tugallang, tenglashtiring va kimyoviy reaksiyalarning qaysi turiga tegishli ekanligini aniqlang.

6-bilet

1. Vodorodning formulasi va molyar massasi, fizik va kimyoviy xossalari.
2. Kislotalarning olinishi va xossalari.
3. Quyida keltirilgan jadvalni to'ldiring. Har bir bo'limga tegishli kislota formulasini yozing.

№	Kislotalar				
	Kislorodli kislota	Kislorodsiz kislota	Bir negizli kislota	Ikki negizli kislota	Uch negizli kislota
1					
2					
3					

7- bilet

1. Vodorod. Vodorodning olinishi.
2. Asoslarning olinishi va xossalari.
3. Quyidagi birikmalarning nisbiy molekulyar massasini hisoblang: a) temir (III)-oksid, b) fosfor (V)-oksid, v) marganes (VII)-oksid.

8- bilet

1. Kislorodning tabiatda aylanishi. Havo va uning tarkibi. Havoni ifloslanishdan saqlash.
2. Suv, uning elementar tarkibi, molekulyar tuzilishi, formulasi va molyar massasi.
3. Quyidagi sxema asosida kimyoviy reaksiya tenglamalarini yozing:
 $\text{Cu} \rightarrow \text{CuO} \rightarrow \text{CuSO}_4$.

9- bilet

1. Kimyoviy reaksiyalarning turlari: birikish, parchalanish, o'rin olish va almashinish.
2. Eng muhim kislotalarning ishlatilishi.
3. Mis (I), temir (III), volfram (VI), temir (II), uglerod (IV), oltingugurt (VI), qalay (IV) oksidlarining formulalarini yozing.

10- bilet

1. Asoslarning tarkibi, tuzilishi va nomlanishi.

2. Suvning fizik va kimyoviy xossalari.
3. Elementlarning valentligi asosida kimyoviy reaksiya tenglamani tugallang

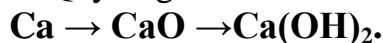

11- bilet

1. Tuzlarning toifalanishi.
2. O'zbekiston kimyogar olimlarining kimyo faniga qo'shgan hissalarini.
3. 4 g mis (II)-oksid hosil bo'lishida mis bilan reaksiyaga kirishgan kislorodni massasi va miqdorini hisoblang.

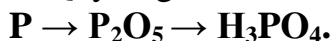
12- bilet

1. Kimyo fani va uning vazifalari. Fan sifatida rivojlanish tarixi.
2. Eng muhim tuzlarning ishlatilishini tushuntiring.
3. Quyidagi sxema asosida kimyoviy reaksiya tenglamalarini yozing:

13- bilet

1. Eritmada erigan moddaning massa ulushi, foiz konsentrasiyasi, molyar va normal konsentrasiyasi.
2. Tarkibning doimiylik qonuni.
3. Quyidagi sxema asosida kimyoviy reaksiya tenglamalarini yozing:

14- bilet

1. Oksidlarning olinishi va xossalari.
2. Avogadro qonuni. Molyar hajm.
3. Quyida keltirilgan tuzlar formulalarining nomlarini yozing:

15- bilet

1. Massaning saqlanish qonuni.
2. Eng muhim asoslarning ishlatilishi.
3. Quyida keltirilgan sxema asosidagi reaksiya tenglamalarini tugallang:

16- bilet

1. Suvning tabiatda tarqalishi. Uning tirik organizmlar hayotidagi ahamiyati. Sanoatda ishlatilishi.
2. Kislotalar haqida dastlabki tushunchalar.
3. Suvni boshqa birikmalar bilan reaksiyaga kirishishidan, masalan: a) kislota, b) ishqor, v) ishqor va suv hosil bo'lish reaksiyalarini va hosil bo'lgan moddalarni tagiga nomini yozing.

17- bilet

1. Oksidlar, asoslar, kislotalar va tuzlarning o'zaro genetik bog'lanishi.
2. Oksidlarning toifalanishi.
3. Laboratoriya shtativi yordamida uning tuzilishi va ishlatilishini tushintiring.

18- bilet

1. Moddalarning xossalari. Fizik va kimyoviy o'zgarishlar.
2. Kimyoviy formula va undan kelib chiqadigan xulosalar. Valentlik. Indeksar haqida tushuncha
3. Quyidagi formulalardagi elementlarni valentligini aniqlang: **HgO, K₂S, B₂O₃, ZnO, MnO₂, NiO, Cu₂O, SnO₂, SO₃.**

19- bilet

1. Ekvivalentlik qonuni.
2. Kislotalarning tarkibi, tuzilishi va nomlanishi.
3. Jadvalni to'lsiring.

Bir negizli kislota	Ikki negizli kislota	Uch negizli kislota	Ko'p negizli kislota

20- bilet

1. Eritmalar va ularning konsentrsiyalari.
2. Suv havzalarini ifloslanishdan saqlash choralari. Suvni tozalash usullari.
3. Kimyo xonasida jihozlar bilan ishlashdagi xavfsizlik qoidalari haqida tushuntiring.

21- bilet

1. Yonish. Yoqilg'ilarning turlari.
2. Tuzlarning kimyoviy xossalari.
3. Quyidagi berilgan formulalarni valentlik asosida to'g'ri yozing:
I II V IV I III VII II III II IV
 LiO, BaO, PO, SnO, KO, PH, MnO, FeO, BO, HS, NO.

22- bilet

1. Oddiy va murakkab moddalar.
2. Eng muhim oksidlarning ishlatilishi.
3. 4,5 g alyuminiy va oltingugurtning ta'sirlashuvidan ($2Al + 3S \rightarrow Al_2S_3$) hosil bo'lgan alyuminiy sulfidning massasi va miqdorini aniqlang.

23- bilet

1. Kislorodning kimyoviy xossalari. Biologik ahamiyati va ishlatilishi.
2. Tuzlarning olinishi va xossalari.
3. Quyidagi birikmalarning harorat ta'sirida parchalanish reaksiya tenglamalarini yozing: a) mis (II)-gidroksid, b) temir (III)-gidroksid, v) alyuminiy (III)-gidroksid.

24- bilet

1. Tuzlarning tarkibi, tuzilishi va nomlanishi.
2. Atom-molekulyar ta'limot. Atom va molekularlarning mavjudligi. Kimyoviy element, kimyoviy belgi.
3. Quyidagi keltirilgan oksidlarning hosil bo'lish reaksiya tenglamalarini yozing: Al_2O_3 , CaO , P_2O_5 .

25- bilet

1. Atomlarning o'lchamlari. Nisbiy va absolyut massa.
2. Tuzlar formulalarining ifodalanishi.
3. Ishqorlarni kimyoviy xossalariga tegishli uchta reaksiya tenglamasini tuzing.

8-SINF

INFORMATIKA

O'zbekiston Respublikasi umumiy o'rta ta'lim maktablarining 8-sinflarida Informatika fanidan o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida bosqichli nazorat imtihoni yozma shaklda o'tkaziladi. Yozma ishlarni bajarish uchun har bir o'quvchiga bittadan bilet beriladi. Har bir biletga uchta topshiriq keltirilgan.

Nazorat ishlari ikki guruhga bo'lingan: 1-guruh nazorat ishlari – zamonaviy kompyuter bilan ta'minlanmagan maktablar uchun, va 2-guruh nazorat ishlari – zamonaviy kompyuter bilan ta'minlangan maktablar uchun.

Topshiriqlar Davlat ta'lim standartlariga hamda 8-sinf informatika fanining modernizatsiyalashgan o'quv dasturiga mos holda tuzilgan.

Zamonaviy kompyuter bilan ta'minlanmagan maktablarda o'quvchilar yozma ishni daftarda bajaradilar. Zamonaviy kompyuter bilan ta'minlangan maktablarda o'quvchilar yozma ishlardagi birinchi va ikkinchi topshiriqlarni daftarda

bajarishadi. Uchinchi amaliy topshiriq kompyuterda bajariladi hamda mos fayllar o'qituvchi kompyuteriga saqlab qo'yiladi.

Yozma ish topshiriqlarini bajarish uchun 1 astronomik soat (60 minut) vaqt ajratiladi.

Informatika fani chuqurlashtirib o'tiladigan maktab (sinf) ma'muriyati informatika fani o'qituvchilarining metodik birlashmasi qarori bilan 8-sinf o'quv dasturiga mos ravishda har bir biletga bittadan qo'shimcha amaliy topshiriq kiritishi lozim. Shu sababli o'quvchilarga yechimlarni izohlash uchun qo'shimcha ravishda yarim astronomik soat (30 daqiqa) vaqt beriladi.

Nazorat ishidagi yozma ish topshiriqlari quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

Topshiriqni yoritilishiga qo'yiladigan talablar	Ball
Topshiriqning quyidagi bandlari to'liq bajarilgan bo'lsa: 1) topshiriq bajarilishi to'g'ri mantiqiy ketma-ketlikda bayon etilgan; 2) har bir qadam xato va kamchiliklardan holi; 3) topshiriq asoslab izoh bilan bayon etilgan; 4) topshiriqqa mos ilovalar (rasmlar, jadvallar va hokazo) keltirilgan; 5) xulosa (javob) chiqarilgan.	5
Topshiriq bajarilgan, lekin quyidagi bandlardan bittasida kamchilik bo'lsa: 1) topshiriq bajarilishi to'g'ri mantiqiy ketma-ketlikda bayon etilgan; 2) har bir qadam xato va kamchiliklardan holi; 3) topshiriq asoslab izoh bilan bayon etilgan; 4) topshiriqqa mos ilovalar (rasmlar, jadvallar va hokazo) keltirilgan; 5) xulosa (javob) chiqarilgan.	4
Topshiriq bajarilgan, lekin quyidagi bandlardan uchtasida kamchilik bo'lsa: 1) topshiriq bajarilishi to'g'ri mantiqiy ketma-ketlikda bayon etilgan; 2) har bir qadam xato va kamchiliklardan holi; 3) topshiriq asoslab izoh bilan bayon etilgan; 4) topshiriqqa mos ilovalar (rasmlar, jadvallar va hokazo) keltirilgan; 5) xulosa (javob) chiqarilgan.	3
Topshiriq o'quvchi tomonidan tushunilgan, lekin uni hal etishda kerak bo'ladigan ma'lumotlardan to'g'ri foydalana olmagan. Topshiriqni yechishda kamchiliklar ko'pligidan to'g'ri yechimga erisholmagan, lekin topshiriqni yechishda keltirilgan ayrim to'g'ri mulohazalar yuritgan.	2
Topshiriq o'quvchi tomonidan tushunilgan, bajarishga harakat qilingan, lekin bajarilmagan.	1

Kompyuter sinfi bilan ta'minlanmagan maktablar uchun

1-bilet

1. Shaxsiy kompyuterlar arxitekturasini tushuntirib bering.
2. Kompyuterning dasturiy ta'minoti haqida ma'lumot bering.
3. $A=\text{rost}$, $B=\text{rost}$, $D=\text{yolg'on}$ bo'lganda $\neg A \wedge (\neg B \vee \neg D)$ mantiqiy ifoda qiymatini hisoblang.

2-bilet

1. Hisoblash texnikasi rivojlanish bosqichlari.
2. Operatsion sistema va uning turlari haqida ma'lumot bering.
3. $A \wedge (B \vee \neg D)$ mantiqiy ifodaga mos mantiqiy sxema chizing.

3-bilet

1. Mexanik hisoblash mashinalari.
2. Fayllar tushunchasi haqida ma'lumot bering.
3. $A=\text{yolg'on}$, $B=\text{yolg'on}$, $D=\text{rost}$ bo'lganda $A \wedge (B \vee D)$ mantiqiy ifoda qiymatini hisoblang.

4-bilet

1. Kompyuterning asosiy va qo'shimcha qurilmalari haqida ma'lumot bering.
2. WINDOWS operatsion sistemasi asosiy xususiyatlari haqida ma'lumot bering.
3. $\neg A \wedge (\neg B \vee D)$ mantiqiy ifodaga mos mantiqiy sxema chizing.

5-bilet

1. Optik disklarning turi va ularning hajmi haqida ma'lumot bering.
2. Operatsion sistema tarkibiga kiruvchi dasturlar haqida ma'lumot bering.
3. $A=\text{"101}_2=2_{10}$ ", $B=\text{"1 bayt=8 bit"}$, $D=\text{"8}_{10}=1000_2$ " bo'lganda $\neg A \wedge (B \vee D)$ ifoda qiymatini hisoblang.

6-bilet

1. Chop etish qurilmalari va ularning turlari haqida ma'lumot bering.
2. Interfeys haqida ma'lumot bering.
3. $\neg(A \vee B) \wedge \neg D$ mantiqiy ifodaga mos rostlik jadvalini yozing

7-bilet

1. Elektromexanik mashinalarning rivojlanish davrlari haqida ma'lumot bering.
2. Utilit (uskunaviy) dasturlar va komputer viruslari haqida ma'lumot bering.
3. A=rost, B=yolg'on, D=rost bo'lganda $\neg A \wedge (B \vee \neg D)$ mantiqiy ifoda qiymatini hisoblang.

8-bilet

1. Sistema blokini tashkil etuvchi qismlar va qurilmalar, ularning ishlash prinsiplari haqida ma'lumot bering.
2. Fayllarning xususiyatlarini misollar bilan izohlang.
3. $\neg(\neg A \vee \neg B \wedge \neg D)$ mantiqiy ifodaga mos mantiqiy sxema chizing.

9-bilet

1. Kompyuterning xotira qurilmalari va ularning turlari haqida ma'lumot bering.
2. Katalog (Papka) xususiyatlarini misollar bilan izohlang.
3. $\neg(\neg A \vee B) \vee \neg D$ mantiqiy ifodaga mos rostlik jadvalini yozing.

10-bilet

1. Monitorlar va ularning turlari.
2. Operatsion sistemaning ichki va tashqi buyruqlari.
3. A="11₂=3₁₀", B="1Mbayt=1024 bit", D="10₂=4₁₀" bo'lganda $A \wedge \neg(B \vee D)$ ifoda qiymatini hisoblang.

11-bilet

1. Qattiq disklar ustida bajariladigan asosiy amallar.
2. Qobiq dasturlar va ularning vazifalari.

3. $A=\text{rost}$, $B= \text{rost}$, $D=\text{yolg'on}$ bo'lganda $\neg A \wedge \neg(B \wedge D)$ mantiqiy ifoda qiymatini hisoblang

12-bilet

1. Multimedia texnologiyasi va u bilan bog'liq kompyuter qurilmalari haqida ma'lumot bering.
2. WINDOWS operatsion sistemasining bosh menyusidagi "Dasturlar" (Программы) bo'limi haqida ma'lumot bering.
3. $\neg(\neg A) \wedge B \wedge \neg D$ mantiqiy ifodaga mos rostlik jadvalini yozing.

13-bilet

1. Informatika fanining maqsad va vazifalarini tushuntiring.
2. Doppix operatsion sistemasi haqida ma'lumot bering.
3. $A="100_2=4_{16}"$, $B="1\text{Tb}=1024 \text{ Gb}"$, $D="B_{16}=1010_2"$ bo'lganda $\neg A \wedge (B \vee \neg D)$ ifoda qiymatini hisoblang.

14-bilet

1. Doimiy va tezkor xotira qurilmalarining ishlash prinsiplarini tushuntirib bering.
2. Dasturlardagi menyu hamda uning vazifalarini tushuntiring.
3. Elektron jadval muharrirlarining vazifalarini tushuntiring.

15-bilet

1. Tovush, video va tarmoq platalari haqida ma'lumot bering.
2. Kompyuter xotirasida ma'lumotlarni tashkil etish prinsiplarini tushuntiring.
3. $\neg(A \vee \neg(\neg B \wedge \neg D))$ mantiqiy ifodaga mos rostlik jadvalini yozing.

16-bilet

1. Axborot tashuvchi vositalar, ularning turlari va xususiyatlari haqida ma'lumot bering.
2. Windows operatsion sistemasining ish stoli haqida ma'lumot bering
3. $\neg(\neg B \vee \neg A) \wedge \neg D$ mantiqiy ifodaga mos mantiqiy sxema chizing.

17-bilet

1. Protessor va uning vazifalarini tushuntiring.
2. Amaliy dasturlar, ularning vazifalari.
3. $A \wedge (\neg B \vee \neg D)$ mantiqiy ifodaga mos mantiqiy sxema chizing

18-bilet

1. Kompakt disklardagi axborotni o'qish va yozish jarayonini izohlab bering.
2. Kompyuter xotirasidagi ma'lumotlarga nom berish. Fayl nomining hossalari.
3. $A = "100_2 = 3_{10}"$, $B = "1 \text{ bayt} = 1 \text{ Kbit}"$, $D = "A_{16} = 1010_2"$ bo'lganda $A \wedge \neg(B \vee \neg D)$ ifoda qiymatini hisoblang

19-bilet

1. Kompyuterga axborot kiritish qurilmalari haqida ma'lumot bering.
2. Windows operatsion sistemasining Hujjatlar ("Документы") standart papkasining tashkil etuvchilari va ularning vazifalari.
3. $A = "110_2 = 6_{10}"$, $B = "1 \text{ Mb} = 1024 \text{ Kb}"$, $D = "F_{16} = 1111_2"$ bo'lganda $A \wedge \neg(B \vee \neg D)$ ifoda qiymatini hisoblang.

20-bilet

1. Windows operatsion sistemasining boshqaruv paneli va uning vazifalari haqida tushuncha bering.
2. Windows muhitida fayllarni qidirish.
3. $\neg(\neg B \vee A) \wedge \neg D$ mantiqiy ifodaga mos mantiqiy sxema chizing.

21-bilet

1. Magnit, optic va USB-disklar.
2. Elektron hisoblash mashinalarining avlodlari.
3. Shaxsiy kompyuterlar va ularning tuzilishi.

22-bilet

1. Kompyuterning qo'shimcha qurilmalari.
2. Shaxsiy kompyuterlarning mantiqiy asoslarini tushuntiring.
3. Mantiqiy elementlar va ularni kompyuterlar bilan qanday bog'liqliklari bor?

23-bilet

1. Tashqi xotiralar ustida bajariladigan asosiy amallarni tushuntiring.

- Operatsion sistemalarning turlari va rivojlanish tarixi.
- $A = "111_2 = 4_{10}"$, $B = "9_{16} = 1001_2"$, $D = "5_{16} = 101_2"$ bo'lganda $\neg A \wedge (B \vee \neg D)$ ifoda qiymatini hisoblang.

24-bilet

- Hisoblash texnikasi rivojiga xissa qo'shgan vatandoshlarimiz haqida ma'lumot bering.
- Qobiq dasturlar haqida ma'lumot bering.
- $x - 111001_2 = 1110_2$ tenglamani eching.

25-bilet

- Mantiqiy qo'shish amali haqida ma'lumot bering va misollar keltiring.
- Windows yo'l boshlovchisi qobiq dasturi haqida ma'lumot bering.
- 226_{16} , 64_{16} , 62_{16} sonlarning o'rtacha arifmetik qiymatini hisoblang.

26-bilet

- Kompakt disklardagi axborotni o'qish va yozish jarayonini izohlab bering.
- Zamonaviy kompyuterlarning multimedia imkoniyatlari haqida ma'lumot bering.
- Berilgan elektron jadvalda quyidagi qanday mulohaza rost:

	A	B	C	D
1	2	10	6	8
2	-7	12	11	16
3	22	8	7	2
4	3	24	3	6

- $D1 = (A1+B2+C3)/2$;
- $D2 = CYMM(A2:C3)$;
- $D3 = CYMM(A3:B3)/CYMM(B3:C3)$;
- $D4 = C3*C4-(C1-C2)/5$.

27-bilet

- Windows operatsion sistemasining standart dasturlari haqida tushuncha bering.
- Mantiqiy inkor haqida ma'lumot bering va misollar keltiring.
- Elektron jadvalda $2/3^2 - (13-6)/(2*4)$ ifoda yozilgan. Ushbu ifodaning matematik ko'rinishini yozing.

28-bilet

- Mantiqiy ko'paytirish amali haqida ma'lumot bering va misollar keltiring..

- Fayllar turlari hamda ularga mos kengaytmalar haqida tushuncha bering.
- $A = "111_2 = 3_{10}"$, $B = "1 Pb = 1 Tb"$, $D = "4_{16} = 101_2"$ bo'lganda $A \wedge \neg(B \vee \neg D)$ ifoda qiymatini hisoblang

29-bilet

- Monitorlar haqida ma'lumot bering.
- Windows muhitida fayllarni qidirish haqida ma'lumot bering.
- $\frac{7^{6+2} \cdot 8}{3} : \frac{25 \cdot 41}{11}$ arifmetik ifoda elektron jadval muharririda qanday yoziladi?

30-bilet

- Mantiqiy sxemalar haqida ma'lumot bering.
- Mening kompyuterim qobiq dasturi haqida ma'lumot bering.
- $\neg(\neg A \vee B) \wedge \neg D$ mantiqiy ifodaga mos rostlik jadvalini yozing

ILOVA. KOMPYUTER BILAN TA'MINLANGAN MAKTABLAR UCHUN 3-SAVOL.

- O'quvchilarning davomat jadvalini tuzing. Misol:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	
1																						
2	O'quvchilar davomati																					
3																						
4		1-5 fevral				8-12 fevral				15-19 fevral				21-25 fevral								
5	F.I.Sh.	Du	Se	Chr	P	Ju	Du	Se	Chr	P	Ju	Du	Se	Chr	P	Ju	Du	Se	Chr	P	Ju	
6	Abdullayev I.R.	K																				
7	Bekmirzayev D.K.		0	0	0							0										
8	Hakimova N.N.							K			0						K					
9	Davronov A.D.		0																			
10	Asqarov I.R.				K	0																
11																						
12		0 -	Kelmadi																			
13		K -	Kechikdi																			

- Informatika fanidan sinf jurnalining electron jadvalini tuzing. Bunda, 1- va 2-choraklarda olgan baholari, o'rtacha bah ova choraklik baholar aks etsin.
- Bir haftalik dars jadvalini tuzing. Bunda, har bir fan o'qituvchining ismi va familiyasini tegishli fan kiritilgan katakchaga "Вставить примечание" buyrug'I orqali kiriting.
- Sinfingizdagi o'quvchilar haqidagi jadvalni tuzing, bunda jadval quyidagi ma'lumotlardan iborat (har ma'lumot alohida katakchaga kiritiladi): ismi,

familiyasi, tug'ilgan sana, yashash manzili, uy telefoni, ota-onasining ismi va familiyasi.

5. Respublikamizning 10 ta yirik shaharlarining aholisi soni aks etgan jadval tuzing hamda jadvaldagi qiymatlarning gistogrammasini yasang.

6. Sinfingizdagi o'quvchilarning barcha fanlardan I- va II-choraklarda olgan baholar jadvalini tuzing. Ushbu jadval asosida o'quvchilar reytingini aniqlang.

7. 5 ta sinfdoshingizning familiya va ismlarini mos ravishda I va J ustunlarga kiritib, ulardagi belgilar sonining o'rtachasini hisoblash jadvalini tuzing.

8. A2 katakchaga joriy sanani (oy/kun/yil) kiriting, A4 katakchada esa mustaqillik e'lon qilingan kundan bugungacha necha kun o'tganini hisoblang.

9. A5 katakchada qiymati 50 dan oshmaydigan M musbat butun songa mos $P=1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot \dots \cdot M$ ko'paytma qiymatini barcha raqamlari bilan B1 katakchada aniqlang.

10. A1 katakchada qiymati 100 dan oshmaydigan K musbat butun songa mos $P=1 \cdot 2 + 2 \cdot 3 + 3 \cdot 4 + \dots + (K-1) \cdot K$ yig'indi qiymatini B1 katakchada aniqlang.

11. B1, B2, C2 katakchlardagi matnlarni boshqa katakchada bitta matnga birlashtiring.

12. Burgutning tezligi A m/s, gepardning tezligi B km/soat. Ularning tezliklarini taqqoslab A7 katakchada «Burgutning tezligi katta» yoki «Gepardning tezligi katta» yozuvini aks ettiring.

13. A1 va B2 katakchadagi sonlardan kattasining 3-raqamini C3 katakchada aniqlang.

14. A1 katakchadagi butun sonni B1 katakchadagi natural songga bo'lganda butun qismini A2 katakchada, qoldig'ini B2 katakchada aniqlang.

15. A1:A6 va B2:B5 katakchalardagi sonlardan kichigining 3-raqamini D1 katakchada aniqlang.

16. A1 va B2 katakchadagi sonlardan kichigining birinchi raqamini E2 katakchada aniqlang.

17. C1:D6 katakchalarga sonlar kiritib ulardan eng kattasining 1- va 2-raqamlari ko'paytmasini A2 katakchada aniqlang.

18. A1:A3 katakchalardagi sonlarning o'rta arifmetigi va B3:B5 katakchalardagi sonlar o'rta geometrigining yig'indisini F3 katakchada aniqlang.

19. A1:A5 katakchalardagi sonlarning o'rta arifmetigi va B3:B5 katakchalardagi sonlar o'rta geometrigining kattasini D3 katakchada aniqlang.

20. A1:A15 katakchalardagi har xil ishorali sonlarga teskari ishorali sonlarni E2:E16 ustunda aniqlang.

21. A3 katakchadagi sonni toq yoki juftligini D3 katakchada aniqlang.

22. A3 katakchadagi son n ga karrali yoki karrali emasligini F1 katakchada aniqlang.

23. B1:B5 katakchalarda sonlar berilgan. Shu sonlardan nechtasi 0 dan farqliligini D3 katakchada aniqlang.

24. A1:A15 katakchalardagi sonlardan nechtasi C1 katakchadagi songa tengligini D2 katakchada aniqlang.

25. x ning $[-20;20]$ oraliqdagi butun qiymatlarida $y = x^2$ va $y = x^2 + 5x$ funksiyalarning qiymatlarini va nuqtali grafigini hosil qiling.

26. O'zingiz va 3 ta sinfdoshingizni informatika fanidan shu chorakda olgan ballaringizning o'rtachasini taqqoslash diagrammasini hosil qiling.
27. Tomoni 8 ga teng bo'lgan teng tomonli uchburchak, to'g'ri to'rtburchak va parallelogramm perimetrlarini taqqoslash diagrammasini hosil qiling.
28. O'zbekiston avtomobillarining tezlik ko'rsatkichi va quvvatini taqqoslovchi diagramma hosil qiling va formatlang.
29. $y = 6x + 18$ funksiyaning grafigini $[-3; 3]$ oraliqda 0,5 qadam bilan hosil qiling va tahrirlang.
30. A1 katakchadan A10 katakchagacha har xil uzunlikdagi so'zlar kiritib, B2 ustunda ularning uzunligini hisoblang va taqqoslash diagrammasini hosil qiling.

GEOGRAFIYA

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 8-sinfini tugatgan o'quvchilar geografiya fanidan DTC bo'yicha ma'lum darajada bilimga ega bo'ladilar.

O'quvchilarning olgan bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida 2012-2013 o'quv yilida 8 sinflarda bosqichli nazorat imtihoni bilet savollariga og'zaki javob berish usulida o'tkaziladi. Tayyorgarlik ko'rish uchun 20 daqiqa vaqt beriladi.

Har bir o'quvchiga bittadan bilet beriladi. Har bir biletida 2 ta nazariy va 1 ta amaliy topshiriq keltirilgan.

Biletida 2 ta nazariy savol o'quvchilarning 8-sinfda "O'zbekiston iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi" kursi yuzasidan o'rganilgan mavzulari bo'yicha va 1 ta amaliy topshiriq 5-8 sinf mavzulari yuzasidan beriladi. Bilet savollariga O'zbekiston Respublikasining tabiiy sharoiti va tabiiy boyliklarining milliy iqtisodiyotdagi ahamiyati, milliy iqtisodiyotning tarmoqlari, aholi va inson omili, Respublika yoqilg'i energetikasi, agrosanoat majmuasi, aholiga xizmat ko'rsatish va turizm, xizmat ko'rsatish turlari (matbaachilik, ta'lim), O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining hududiy tashkil etilishi (iqtisodiy rayonlar), atama va tushunchalar, hamda amaliy topshiriqlar kiritiladi.

Har bir berilgan savolga javob 5 ballik tizim asosida baholanadi. Masalan: 1-savolga 5, 2-savolga 4, 3-savolga 3 qo'yilib, baholar umumlashtirilib so'ngra ulardan o'rtacha ball chiqariladi. $5+4+3 = 12:3=4$

O'quvchilarni baholashda qo'yiladigan ball ular egallashlari lozim bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalardan kelib chiqib belgilanadi.

Nazariy savollarga berilgan javoblarni baholash mezon.

№	Baholash mezon	Ball
1.	O'quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to'la ochib	5

	berilib, atama va tushunchalarning lug'aviy ma'nosini to'g'ri ayta olib, xarita bilan ishlashni to'g'ri yo'lga qo'ya olsa	
2.	O'quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to'la ochib berilib, atama va tushunchalarning lug'aviy ma'nosini to'g'ri ayta olib, xarita bilan ishlashda 1 ta va undan ortiq kamchiliklarga yo'l qo'ysa	4
3.	O'quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to'la ochib berilib, atama va tushunchalarning lug'aviy ma'nosini izohlashda 2 ta va undan ortiq xatoliklarga yo'l qo'yilib, xarita bilan ishlashni to'g'ri yo'lga qo'ya olmasa	3
4.	O'quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to'la ochib berilmasa, atama va tushunchalarning lug'aviy ma'nosini izohlashda 3 ta va undan ortiq xatoliklarga yo'l qo'yilib, xarita bilan ishlashni to'g'ri yo'lga qo'ya olmasa	2
5.	O'quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to'la ochib berilmasa, atama va tushunchalarning lug'aviy ma'nosini izohlay olmasa, xarita bilan ishlashni to'g'ri yo'lga qo'ya olmasa	1

Amaliy topshiriq javoblarini baholash mezon.

№	Baholash mezon	Ball
1.	O'quvchi tomonidan topshiriqni bajarishda ilmiy xatoliklarga yo'l qo'yilmagan. Topshiriqning yechilish shartlari ko'rsatilib aniq va to'g'ri bajarilgan bo'lsa	5
2.	O'quvchi tomonidan topshiriqni bajarishda 1 ta va undan ortiq ilmiy xatoliklarga yo'l qo'yilgan. Topshiriqning yechilish shartlarida 1 ta dan ortiq xatoliklarga yo'l qo'yib bajarilgan bo'lsa	4
3.	O'quvchi tomonidan topshiriqni bajarishda 2 ta va undan ortiq ilmiy xatoliklarga yo'l qo'yilgan. Topshiriqning yechilish shartlari ko'rsatilmasdan javobi to'g'ridan to'g'ri yozib qo'yilgan bo'lsa	3
4.	O'quvchi tomonidan topshiriqni bajarishda 3 ta va undan ortiq ilmiy xatoliklarga yo'l qo'yilgan. Topshiriqning yechilish shartlari ko'rsatilmasdan javobi to'g'ridan to'g'ri yozib qo'yilgan bo'lsa	2
5.	O'quvchi topshiriqni bajarishga urungan ammo mutlaqo xato bajargan bo'lsa.	1

Izoh: Amaliy topshiriqlarini bajarish uchun zarur o'quv jihozlari (O'zbekiston Respublikasining tabiiy, iqtisodiy va siyosiy xaritalari, dunyoning

tabiiy va siyosiy xaritalari, 6,7,8- sinf o'quv atlaslari va boshqa materiallar) o'qituvchi tomonidan oldindan tayyorlab qo'yiladi.

1 –bilet

1. O'zbekiston Respublikasining tabiiy geografik o'rni, chegaralari, chekka nuqtalari, maydoni va tabiatining o'ziga xos xususiyatlari haqida gapiring.

2. Respublikamiz yalpi sanoat mahsuloti hajmida rangli metallurgiya salmog'i necha foizni tashkil etadi? Quyida berilganlardan og'ir metallarni ajratib ayting. (Titan, aluminiy, mis, qalayi, magniy, oltin, platina, volfram, rux, qo'rg'oshin, nikel, uran, kumush).

3. Namangan viloyati maydoni 7,4 ming\km², aholisi 1.01.2012 yil holati bo'yicha 2 mln 449 ming kishini tashkil etgan bo'lsa, Viloyat aholisining zichligini toping.

2-bilet

1. Mashinasozlik majmuasining tarmoqlarini sanab bering. Xaritadan qishloq xo'jaligi mashinalari ishlab chiqaradigan shaharlarni ko'rsating.

2. Quyidagi geografik atamalarning lug'aviy ma'nosini ayting. Intensiv xo'jalik, tranzit.

3. Yanvar oyining o'rtacha harorati -6°C , iyul oyidagi o'rtacha harorat $+18^{\circ}\text{C}$ bo'lsa, bir yillik havo haroratining amplitudasi necha gradusga teng bo'ladi?

3 – bilet

1. O'zbekiston shaharlari (Toshkent, Samarqand, Buxoro) haqida gapiring va ushbu shaharlarni xaritadan ko'rsating. (Arab sayyohi Ibn Battuta shaharalarimiz haqida o'z sayohadida qanday ma'lumotlarni yozib qoldirgan?)

2. Quyidagi geografik atamalarning lug'aviy ma'nosini ayting. Energetika tizimi, boyitish fabrikasi, irrigatsiya

3. Masshtabi 1: 40 000 000 xaritada daryo uzunligi 6 sm ga teng bo'lsa daryoning haqiqiy uzunligi necha km ga teng?

4 – bilet

1. O'zbekiston Respublikasining avtomobilsozlik sanoati va uning istiqbollari haqida gapiring. Xaritadan avtomobil ishlab chiqaradigan shaharlarni ko'rsating

2. Quyidagi geografik atamalarning lug'aviy ma'nosini ayting. Migratsiya, ishlab chiqarishning markazlashuvi.

3. Berilgan statistik ma'lumotlar asosida Andijon va Sirdaryo viloyatlari aholisining urbanizatsiya darajasini aniqlang.

3. Agar tog' etagida barometr 740 mm ni, tog' tepasida esa 440 mm ni ko'rsatsa, tog'ning o'rtacha balandligini aniqlang.

9 –bilet

1. O'zbekiston Respublikasida tashqi savdo va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qanday yo'lga qo'yilgan?

2. Surxondaryo viloyati xo'jaligining asosiy tarmoqlari haqida gapiring. Xaritadan viloyatning yoqilg'i sanoati markazlarini ko'rsating.

3. Dengiz suvining harorati 9⁰C, chuqurligi esa 3 km bo'lsa, dengiz tubidagi suv harorati qanchaga teng bo'ladi?

10-bilet

1. O'zbekiston Respublikasining ko'mir sanoati haqida gapiring. Xaritadan Angren, Sharg'un, Boysun ko'mir konlarini ko'rsating.

2. Farg'ona viloyati sanoatining asosiy tarmoqlari qaysilar? Farg'ona shahrida yengil sanoatning qaysi turlari rivojlangan?

3. Respublikamiz viloyatlaridan birida qishloq xo'jaligi donli ekinlarining bir yillik hosilini 100 % deb olamiz shundan, bug'doy 35%, arpa 25 %, sholi 17 %, jovdar 13 %, makkajuxori 10 %, ni tashkil etadi. Berilgan ma'lumotlar asosida ularni ustunli diagrammada aks ettiring.

11-bilet

1. O'zbekiston Respublikasining yengil sanoati haqida gapiring. Iqtisodiy xaritadan pilla chuvish fabrikalaridan 5 tasini ko'rsating.

2. Qurilish materiallari sanoati haqida gapiring. Mamlakatimizda eng yirik sement ishlab chiqaradigan kombinalarni xaritadan ko'rsating.

3. Yer aylana uzunligi 40 000 km ekanligi ma'lum bo'lsa, 1⁰ meridian yoyi oralig'idagi masofani aniqlang.

12-bilet

1. Samarqand iqtisodiy rayonining iqtisodiy geografik o'rni va aholisi haqida gapiring.

2. Aholiga xizmat ko'rsatish rayonlari vujudga kelishiga ko'ra qanday guruhlarga bo'lainadi? Quyidagi geografik atamalarning lug'aviy ma'nosini ayting. Rekratsiya, matbaachilik.

3. Tepalikning balandligi 18 m. uning janubi sharqiy qismi tik, shimoli g'arbiy qismi esa qiya. Tepalikni gorizontallarda aks ettiring. Izoh: Gorizontall chiziqlarni har 6 m. dan o'tkazing.

13 – Bilet

1. Quruqlik transporti haqida gapiring. Xaritadan mamlakatimizning elektrlashtirilgan temir yo‘llari qaysi shahrlardan o‘tganligini ko‘rsating.
2. Navoiy viloyati qishloq xo‘jaligining asosiy tarmoqlarini aytib bering.
3. Yer aylana uzunligi 40 000 km ekanligi hammaga ma‘lum. 1 meridian yoyi oralig‘idagi masofani aniqlang.

14 – billet

1. Energetika tizimi deb nimaga aytiladi? Mamlakatimizda energetika tizimi qanday yo‘lga qo‘yilgan? Respublikamizning eng yirik gidroelektr stansiyalari joylashgan shaharlarni xaritadan ko‘rsating.
2. Navoiy viloyati xo‘jaligining asosiy tarmoqlarini ayting. Viloyat mamlakatda ishlab chiqarilayotgan elektr energiyaning necha foizini beradi?
3. Masshtabi 1: 5 500 000 sm bo‘lgan xaritada Guliston va Termiz shaharlari orasidagi masofa 7 sm ga teng bo‘lsa, shaharlar orasidagi haqiqiy masofani aniqlang.

15 –billet

1. Qorqalpog‘iston Respublikasi qishloq xo‘jaligi haqida gapiring.
2. Quyidagi geografik atamalarning lug‘aviy ma‘nosini ayting. Eksport, import, qishloq xo‘jaligi.
3. Berilgan statistik ma‘lumotlarga asoslanib, Samarqand va Jizzax viloyatlari aholisining urbanizatsiya darajasini aniqlang.
 - a) Samarqand viloyati aholisi soni - 3mln 365 ming.k, shahar aholisi- 700 ming.k
 - b) Jizzax viloyati aholi soni- 1mln 202 ming.k, shahar aholisi- 400 ming.k.

16 – billet

1. Qashqadaryo viloyatida sanoatning qaysi tarmog‘i ustun turadi? Kitob kenglik stansiyasi haqida gapiring.
2. Quyidagi geografik atamalarning lug‘aviy ma‘nosini ayting. GESlar kaskadi, rekratsiya.
3. O‘zbekiston Respublikasi maydoni 448,9 ming km², aholisi 1.01.2012 yil holati bo‘yicha 29 mln 800 ming kishini tashkil etgan bo‘lsa, aholi zichligini toping.

17 –billet

1. O'zbekiston iqtisodiyotining hududiy tashkil etilishi haqida gapiring.
2. Buxoro viloyatining sanoati haqida gapiring. Xaritadan yoqilg'i sanoati joylashgan shaharlarni ko'rsating.
3. Tepalikning balandligi 28 m. uning g'arbiy qismi tik, sharqiy qismi esa qiya. Tepalikni gorizontallarda aks ettiring. Izoh: Gorizontallarni har 3 m. dan o'tkazing.

18 – billet

1. O'zbekiston Respublikasida mehnatda band aholining iqtisodiyot tarmoqlari bo'yicha taqsimlanishi haqida gapirib bering.
2. Berilgan shaharlar ichidan O'zbekistondagi yirik meva – konserva korxonalarini joylashgan shaharlarni ajratib ayting - (Farg'ona, Toshkent, Yangiyo'l, Pop, Jizzax, Samarqand, Qarshi, Marjonbuloq, Namangan, Quva, Shahrisabiz, Parkent, Zomin, Zarkent, G'azalkent, Ishtixon, Andijon) va ularni xaritadan ko'rsating.
3. Toshkent viloyatida qishloq xo'jaligiga yaroqli yerlar tarkibini 100 % deb olasak, shundan, paxta 19 %, g'alla 27 %, kartoshka 1%, sabzovot va poliz ekinlari 5 %, ozuqa bop ekinlar 7 %, mevazorlar 6 %, uzumzorlar 3%, yaylovlar 32% ni tashkil etadi. Berilgan ma'lumotlar asosida ularni aylana diagrammada aks ettiring.

19 -bilet

1. O'zbekiston aholisi va milliy tarkibi haqida gapiring.
2. Andijon viloyati sanoati haqida gapiring. Xaritadan mashinasozlik va neftni qayta ishlash korxonalarini joylashgan shaharlarni ko'rsating.
3. Agar joy planida: a) 700 m uzunlikdagi ko'cha 7 sm; b) 1 km uzunlikdagi ko'cha 10 sm; c) 2 km uzunlikdagi ko'cha 20 sm bilan ifodalangan bo'lsa, ushbu planning masshtabini aniqlang.

20–bilet

1. Qora metallurgiya sanoati haqida gapiring. Mamlakat yalpi sanoat mahsuloti hajmida qora metallurgiyaning salmog'i qanchaga teng?
2. Farg'ona viloyati xalq xo'jaligida qaysi tarmoqlar yetakchilik qiladi? Xaritadan viloyatning mashinasozlik va metalni qayta ishlash, kimyo va neftni qayta ishlash markazlarini ko'rsatib qishloq xo'jaligi haqida gapirib bering
3. Jizzax shahridan Urganchgacha bo'lgan 640 km li masofa birinchi xaritada 16 sm ga, huddi shu masofa ikkinchi xaritada 8 sm ga teng bo'lsa, xaritalarning masshtabini aniqlang. Aniqlangan masshtablarning qaysi biri yirik?

21-bilet

1. Gaz sanoati haqida gapiring. Tabiiy gazdan qanday maqsadlarda foydalaniladi? O‘zbekistondagi gaz qazib olinadigan konlarni xaritadan ko‘rsating.

2. Quyidagi geografik atamalarning lug‘aviy ma’nosini ayting. Dehqon xo‘jaligi, shartli yoqilg‘i.

3. 30° sharqiy uzoqlikdagi nuqtani qaysi soat mintaqasida joylashganligini toping?

22 – bilet

1. Oziq – ovqat sanoati haqida gapiring.

2. Toshkent iqtisodiy rayoni sanoatining asosiy tarmoqlari haqida gapiring. Iqtisodiy rayonning rangli va qora metallurgiya korxonalarini joylashgan shaharlarini xaritadan ko‘rsating.

3. Samolyot 3 km balandlikda uchib bormokda. Yer yuzasida harorat $+20^{\circ}\text{C}$ bo‘lsa, samolyot uchib borayotgan balandlikdagi haroratni aniqlang

23 – bilet

1. Mirzacho‘l iqtisodiy rayoniga tavsif bering. Xaritadan rayonning yirik oziq-ovqat sanoati markazlarini ko‘rsating.

2. Quyidagi geografik atamalarning lug‘aviy ma’nosini ayting. Sanoat tuguni, hududiy ishlab chiqarish majmuasi.

3. Qo‘qondan Beruniy shahrigacha bo‘lgan 880 km li masofa birinchi xaritada 22 sm ga, huddi shu masofa ikkinchi xaritada 16 sm ga teng bo‘lsa, xaritalarning masshtabini aniqlang. Aniqlangan masshtablarning qaysi biri yirik?

24-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasida qishloq xo‘jaligining qaysi tarmoqlari yaxshi rivojlangan. Xaritadan asosan qora mol boqiladigan hududlarni ko‘rsating.

2. Farg‘ona iqtisodiy rayoniga quyidagi reja asosida ta’rif bering.

a) geografik o‘rni; b) aholisi; c) qishloq xo‘jaligining asosiy tarmoqlari; d) sanoatining asosiy tarmoqlari; e) shaharlari.

3. Berilgan ma’lumotlarga ko‘ra bir sutka davomida ob-havo quyidagicha o‘zgargan bo‘lsa, sutka ichidagi o‘rtacha haroratni aniqlang. -8°C , -10°C , -12°C , -16°C , $+2^{\circ}\text{C}$, $+4^{\circ}\text{C}$, -4°C , -6°C .

25- bilet

1. Yoqilg‘i sanoati haqida gapiring. Sanoat korxonalarini joylashtirishda qanday tabiiy va ekologik omillar hisobga olinadi?

2. Quyidagi geografik atamalarning lugʻaviy maʼnosini ayting. Fermer xoʻjalik, briket, yoʻldosh shaharlar.

3. Yillik yogʻin miqdori 300 mm, bugʻlanish 1000 mm ga teng boʻlsa, namlik koeffitsientini aniqlang.

26-bilet

1. Oʻzbekistonning qimmatbaho va ogʻir metallurgiya sanoatiga tavsif bering va xaritadan mamlakatimizda aniqlangan oltin konlaridan 5 tasini koʻrsating.

2. Quyidagi geografik atamalarning lugʻaviy maʼnosini ayting. Quyosh energiyasi, markazlashuv.

3. Agar 5000 km masofa globusda 2 sm ga teng boʻlsa, ushbu globusning masshtabini aniqlang.

27- bilet

1. Toʻqimachilik sanoati haqida gapiring. Oʻzbekistonda qaysi davlatlar bilan hamkorlikda toʻqimachilik korxonalarini barpo etilgan? Toʻqimachilik korxonalarini joylashgan shaharlarni xaritadan koʻrsating

2. Quyi Amudaryo iqtisodiy rayonining asosiy sanoat markazlari va shaharlari haqida gapiring.

3. Berilgan statistik maʼlumotlarga asoslanib, Xorazm viloyati va Qoraqalpogʻiston Respublikasi aholisining urbanizatsiya darajasini aniqlang.

a) Xorazm viloyati aholisi soni – 1mln 645ming .k, shahar aholisi –400 ming. k

b) Qoraqalpogʻiston Respublikasi aholi soni – 1mln 704 ming.k, shahar aholisi – 780 ming.k.

28 -bilet

1. Kimyo sanoati korxonalarini joylashtirishda qanday omillar hisobga olinadi? Respublikamizdagi kimyo korxonalarini joylashgan shaharlarni xaritadan koʻrsating.

2. Quyidagi geografik atamalarning lugʻaviy maʼnosini ayting. Quyosh energiyasi, tabiiy resurslar, tabiiy oʻsish.

3. Oʻzbekistonda aholining tabiiy oʻsish darajasi 472 ming kishini tashkil etib. tugʻilganlar soni 609 ming kishini tashkil etsa oʻlganlar sonini aniqlang.

29- bilet

1. Avtomobilsozlik sanoati haqida gapiring. Oʻzbekistonda qaysi rusmdagi avtomobillar ishlab chiqarilmoqda?

2. Fargʻona iqtisodiy rayoniga quyidagi reja asosida taʼrif bering.

a) geografik oʻrni; b) aholisi; c) qishloq xoʻjaligining asosiy tarmoqlari;

d) sanoatining asosiy tarmoqlari; e) shaharlari.

3. 6000 m balandlikka ko'tarilgan alpinistlarning barometri 250 mm simob ustunini ko'rsatgan bo'lsa, shu vaqtda tog' etagidagi havo bosimi qanchaga teng bo'ladi?

30-bilet

1. Neft sanoati haqida gapiring. O'zbekistonda neft qazib olinadigan konlarni xaritadan ko'rsating.

2. Qashqadaryo iqtisodiy rayoni sanoatining asosiy tarmoqlari haqida gapiring.

3. Byxopo viloyatida qishloq xo'jaligiga yaroqli yerlar tarkibini 100 % deb olasak, shundan, paxta 5 %, g'alla 3 %, kartoshka 0,1 %, sabzovot va poliz ekinlari 0,5 %, ozuqa bop ekinlar 0,4 %, mevazorlar 0,6 %, uzumzorlar 0,4%, yaylovlar 90% ni tashkil etadi. Berilgan ma'lumotlar asosida ularni aylana diagrammada aks ettiring.

O'ZBEKISTON DAVLATI VA HUQUQI ASOSLARI

8-SINF

"O'zbekiston davlati va huquqi asoslari" fanidan bosqichli nazorat imtihonini o'tkazish uchun taklif etilayotgan mazkur topshiriqlar umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari asosida tayyorlangan. Bunda o'quvchilar berilgan savollarga og'zaki javob beradi.

Imtihon topshirish jarayonida o'quvchi o'z fikrini faqatgina darsliklar asosida emas, balki boshqa me'yoriy manbalar asosida ham bayon qilishi mumkin. Ushbu topshiriqlar huquqiy ta'lim-tarbiya berishni amalga oshirishning barcha jarayonlarini o'z ichiga qamrab olgan bo'lib, o'quvchilar bilimini aniqlash me'yorini belgilab beradi.

O'quvchisi savollarga javob berishda quyidagi talablarni bilishi lozim.

- davlat shakllari, davlat tuzilishi shakli, davlat boshqaruv shakli, davlat boshqaruvini amalga oshirishning demokratik va g'ayri demokratik usullari, ularning o'ziga xos xususiyatlari;
- davlat va huquqning o'zaro bog'liqligi;
- ahloq tushunchasi, ahloqning jamiyat hayotida tutgan o'rni, ahloq va huquqning o'zaro munosabatlari hamda ular orasidagi farqlar;
- huquq me'yorlarining mazmuni, huquq me'yorlariga amal qilish, huquq me'yorlariga amal qilmaslik oqibatlari, huquq me'yorlarining amal qilish muddatlari to'g'risidagi tushunchalar;
- demokratik-huquqiy davlat tushunchasi, uning o'ziga xos xususiyatlari, demokratik davlatga qo'yiladigan talablar, demokratik-huquqiy davlat va jahon hamjamiyati. Demokratik huquqiy davlatni qurish muammolari.

- Fuqarolik jamiyati tushunchasi, fuqarolik jamiyatini shakllantirish, fuqarolik jamiyati tamoyillari, fuqarolik jamiyatining asoslari to`g`risidagi tushunchalar;
- Prezident asarlaridagi davlat va huquqqa, davlat va jamiyat hayotiga, davlat va uning organlarini isloh qilish va rivojlanishiga oid asosiy g`oyalar.
- o`zbek milliy davlatchiligining yuzaga kelishi va rivojlanishining o`ziga xos xususiyatlari, milliy huquq asoslarining yaratilishi.

O`quvchilarning egallagan bilimlarining yig`indisi ularning ko`nikma va malakalarining shakllanishiga teng. Ya`ni o`quvchi egallagan bilimi asosida 8-sinf o`quvchisi uchun belgilangan talablarni bajarishi lozim.

O`quvchining biletidagi savolga bergan javobi maksimal 5 ball bilan baholanadi.

O`quvchilarning bilimlari quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

1.	Javobni amaliyot bilan bog'lash	1
2.	Konstitutsiya va boshqa qonun yoki qonun osti hujjatlari bilan bog'lash	1
3.	Huquqiy atamalardan o'z o'rnida foydalanish	1
4.	Huquqiy atamalarga ta'rif bersa	1
5.	Nazariyaga ta'rif bersa	1
O`quvchining javobi yuqoridagi mezon asosida maksimal 5 ball baholanadi.		5

Biletidagi 3 ta savolga berilgan javoblarning ballari qo`shilib uchga bo`linadi va o`rtacha qiymati chiqariladi. Ushbu ball imtihon ishining haqiqiy bali hisoblanadi.

1-bilet

1. Inson huquqlari kafolati tushunchasi.
2. O`zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 18-moddasi.
3. O`zbekiston Respublikasida sud tizimi.

2-bilet

1. Huquq no`rmalari.
2. Davlat.
3. Bola huquqlari tog`risida konvensiya.

3-bilet

1. Monarhiya shaklidagi davlatlarning boshqaruviga ta`rif bering.
2. O`zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 52-moddasi.
3. Huquqiy davlat va uning belgilari.

4-bilet

1. Huquq va uning belgilari.
2. O`zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 4-moddasi.

3. Siyosiy rejim.

5-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasida inson huquqlari kafolati.
2. Axloq va huquqqa ta’rif berish, ularni farqlash.
3. Davlat tushunchasi.

6-bilet

1. Respublika shaklidagi davlatlar boshqaruviga ta’rif bering .
2. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 98-moddasi.
3. Davlat funksiyalari.

7-bilet

1. Oliy majlis.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining vakolatlari.
3. O‘zbekiston Respublikasining ijro etuvchi hokimiyat organlari.

8-bilet

1. Yuridik javobgarlik.
2. Konstitutsiyaning asosiy funksiyalari.
3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi vakolatlari.

9-bilet

1. O‘zbekistonda Xalq hokimiyatchiligi, uni amalga oshirish shakllari.
2. O‘zbekiston Konstitutsiyasida inson huquqlari.
3. O‘zbekiston respublikasida davlat hokimiyati organlari tizimi.

10-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasining huquqni muhofaza qiluvchi idoralari.
2. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 128-moddasi..
3. Huquqbuzarlik va uning belgilari.

11-bilet

1. Huquq normalarining tuzilishi va turlari.
2. Obyektiv huquq.
3. O‘zbekiston respublikasi davlat hokimiyati.

12-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasining boshqaruv tizimi.
2. Ma’muriy javobgarlik.

3. Siyosiy rejim.

13-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasida axloq normalarining ifodalanishi.
2. Huquq tarmoqlari.
3. O‘zbekiston Respublikasi qonun manbalari.

14- bilet

1. Subyektiv huquq
2. Huquqiy munosabatlar va ularning tuzilishi.
3. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi.

15- bilet

1. Jinoiy javobgarlik.
2. Huquqiy munosabatlar va ularning tuzilishi.
3. O‘zbekiston Respublikasi davlat boshlig‘i.

16- bilet

1. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prokuraturasi.
3. Fuqarolik jamiyati.

17- bilet

1. Respublika shaklidagi davlatlar boshqaruvi.
2. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 76-moddasi.
3. Davlatning ichki va tashqi funksiyalari.

18-bilet

1. Inson huquqlari kafolati tushunchasi.
2. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 22-moddasi.
3. Davlat tushunchasi.

19-bilet

1. Huquq va uning belgilari.
2. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 3-moddasi.
3. Huquqiy davlat va uning belgilari.

20-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasi qonun manbalari.
2. Konstitutsiyaning asosiy funksiyalari.
3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi vakolatlari.

21-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasida inson huquqlari kafolati.
2. Axloq va huquq.
3. Siyosiy rejim

22-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining vakolatlari.
2. Oliy majlis.
3. O‘zbekiston respublikasida davlat hokimiyati organlari tizimi.

23-bilet

1. O‘zbekistonda Xalq hokimiyatchiligi, uni amalga oshirish shakllari.
2. Huquq tarmoqlari.
3. Huquqbuzarlik va uning belgilari.

24-bilet

1. Avtoritar davlat boshqaruvi.
2. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 66-moddasi.
3. O‘zbekiston Respublikasida huquq tizimi.

25-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasida axloq normalarining ifodalanishi.
2. O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining 108-moddasi.
3. Yuridik va jismoniy shaxs tushunchalari.

BIOLOGIYA **(ODAM VA UNING SALOMATLIGI)**

2012-2013 o‘quv yilida biologiya fanidan umumiy o‘rta ta’lim maktablari o‘quvchilarining olgan bilim, ko‘nikma va malakalarini aniqlash maqsadida 8-sinflarda uning tarkibiy qismi bo‘lgan “Odam va uning salomatligi” fanidan bosqichli nazorat imtihoni og‘zaki so‘rov shaklida o‘tkaziladi.

8-sinfda “Odam va uning salomatligi” fani yakunlovchi kurs bo‘lganligi uchun o‘quvchilardan 8-sinf davomida egallagan bilim, ko‘nikma va malakalardan tuzilgan savollar asosida 30 ta bilet shakllantiriladi. Har bir biletta o‘quvchiga 3 tadan savol beriladi. Savollarning 2 tasi nazariy, 1 tasi amaliy mashg‘ulotga oid bo‘ladi.

Har bir berilgan savolga javob 5 ballik tizim asosida baholanadi. Baholar umumlashtirilib o‘rtacha baho chiqariladi. Masalan: $5+4+3=12:3=4$

Nazariy savollarga berilgan javoblarni baholash mezonlari

№	Baholash mezonlari	Ball
1.	Savollarga taalluqli bilim, ko'nikma va malakalar mazmunan to'liq ochib berilsa, tushunchalar to'liq va aniq yoritilsa hamda to'g'ri xulosalansa.	5
2.	Berilgan savollarga taalluqli bilim, ko'nikma va malakalarga ta'rif berishda asosan to'g'ri yondoshilgan, lekin izchillik buzilgan, qonuniyatlar va nazariyalar tavsifida 1-2 ta xatoliklar bo'lsa.	4
3.	Savollarga taalluqli bilim, ko'nikma va malakalarga qisman to'g'ri ta'rif berilgan, tushunchalarni izohlashda 3-4 ta xatoliklarga yo'l qo'yilgan bo'lib, ta'riflarni xulosalashda 3-4 ta xatoliklar bo'lsa.	3
4.	Savollarga taalluqli bilim, ko'nikma va malakalarga qisman ta'rif berilib, to'liq xulosalanmagan, fikrlar chalkash, tushunchalarda xatoliklar ko'p bo'lsa.	2
5.	Bilim, ko'nikma va malakalar noto'g'ri talqin etilgan, javoblar xato bo'lsa	1

Amaliy ish va laboratoriya mashg'ulotlarini baholash mezonlari

№	Baholash mezonlari	Ball
1.	Laboratoriya ishini bajarish ketma-ketligiga rioya etilgan holda malakalar to'g'ri va to'liq ochib berilgan, rasm va jadvallar to'g'ri ifodalangan, to'g'ri xulosalangan bo'lsa	5
2.	Ishni bajarish ketma-ketligiga rioya etilgan. Egallagan malakalari asosida tajribalar to'liq bajarilgan, lekin natijalarni ifodalashda kichik xatoliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa	4
3.	Egallagan malakalari asosida ishni bajarish ketma-ketligiga to'liq rioya etilmagan. Ish qisman to'g'ri bajarilgan, lekin natijalar rasm va jadvallarda ifodalanmagan bo'lsa	3
4.	Egallagan malakalari asosida jihozlar to'g'ri tanlangan, lekin ishni bajarish ketma-ketligiga rioya etilmagan, ishni bajarishga to'g'ri yondashilmagan bo'lsa	2
5.	Jihozlar to'g'ri tanlanmagan, ish noto'g'ri bajarilgan.	1

Izoh: Amaliy ishlar va laboratoriya mashg'ulotlarini o'tkazish uchun zarur laboratoriya jihozlari, preparatlar va boshqa materiallar o'qituvchi tomonidan oldindan tayyorlanadi.

1. Vatandoshlarimizni tibbiyot fanining rivojlanishiga qo‘shgan hissaslari haqida gapirib bering.
2. Orqa miya qanday qismlardan iborat?
3. Arterial qon ketganda birinchi yordam berish.

2-bilet

1. Hujayra qanday kimyoviy tarkibga ega?
2. Nerv sistemasining ahamiyati nimadan iborat.
3. Tizza refleksini hosil bo‘lishini kuzatish.

3-bilet

1. To‘qimalar turlari va funksiyasi nimadan iborat?
2. Bosh miya qanday qismlardan iborat?
3. Ichki organlardan qon ketganda birinchi yordam berish.

4-bilet

1. Odam organizmiga tashqi muhitning zararli ta’siri va uning oqibatlari haqida ma’lumot bering.
2. Vegetativ nerv sistemasining vazifasi nimalardan iborat?
3. Mikroskop ostida odam va qurbaqa qonini taqqoslash.

5-bilet

1. Suyaklarning qanday shakllari bor?
2. Nerv sistemasining qanday kasalliklarini bilasiz?
3. Su’niy nafas oldirish qanday amalga oshiriladi?

6-bilet

1. Odam tanasi suyaklarini qismlarga bo‘lib tushuntirib bering.
2. Reflekslarning yuzaga kelish sabablari va xususiyatlari nimalardan iborat?
3. Odam tinch holatda bo‘lganda va jismoniy ish bajarganda tomir urishi (puls) sonini sanash.

7-bilet

1. Suyaklar qanday tarkibga ega?
2. Markaziy nerv sistemasining tormozlanishining qanday xillari farq qilinadi?
3. Sovqotganda va sovuq urganda birinchi yordam berish.

8-bilet

1. Muskullar qanday funksiyalarni bajaradi?
2. Oliy nerv faoliyatining asosiy shakllari nimalardan iborat?
3. Golovin Sivsev jadvali yordamida ko‘rish o‘tkirligini aniqlash.

9-bilet

1. Organizmning ichki muhitini nima tashkil etadi?
2. Nutq va fikrlash, uning o‘ziga xos xususiyatlari nimalardan iborat?

3. Qonning shaklli elementlarini mikroskopda o'rganish.

10-bilet

1. Qonning tarkibi va shaklli elementlari haqida ma'lumot bering.
2. Uyqu va uning ahamiyati nimalardan iborat?
3. Muskullarning dinamik ishini kuzatish.

11-bilet

1. Qon guruhlari bir-biridan qaysi xususiyatlari bilan farq qiladi.
2. Nerv sistemasining gigienasi nimadan iborat?
3. Ko'rish o'tkirligini aniqlash

12-bilet

1. Immunitetning mohiyati, organizmning himoyalaniish bosqichlari nimalardan iborat.
2. Analizatorlar qanday qismlardan iborat?
3. Muskullarning statik ishini kuzatish.

13-bilet

1. Yurak qanday qismlardan tuzilgan?
2. Ko'zning tuzilishi va funksiyasi haqida ma'lumot bering.
3. So'lak fermentini kraxmalga ta'sirini o'rganish

14-bilet

1. Katta va kichik qon aylanish doirasining mohiyati nimadan iborat?
2. Ko'rish gigienasi nima?
3. Arteriya qon tomiridan qon ketganda birinchi yordam berish.

15-bilet

1. Limfa tizimining tuzilishini tushuntirib bering.
2. Eshitish organining tuzilishi va funksiyasi nimalardan iborat?
3. Ko'krak qafasi harakatini tajribada kuzatish.

16-bilet

1. Qonning tomirlar bo'ylab harakatlanishini tushuntirib bering.
2. Muvozanat organining tuzilishi va funksiyasi nimalardan iborat?
3. Bilak arteriyasida qon bosimini o'lchash.

17-bilet

1. Tashqi muhit omillarining yurak faoliyati va qon bosimiga ta'siri nimadan iborat.
2. Harakat analizatori qanday funksiyani bajaradi?
3. Muskul to'qimasining mikropreparatini mikroskopda kuzatish va uni jadval yoki rasmdagi muskul to'qimasi bilan taqqoslash.

18-bilet

1. Nafas olish a'zolarining ahamiyati nimalardan iborat?
2. Hid va ta'm bilish analizatori qanday funksiyani bajaradi?
3. Issiq va oftob urganda birinchi yordam berish.

19-bilet

1. Ovoz apparati qaerda joylashgan va qanday qismlardan iborat?
2. Ona qornida homilaning rivojlanishi qanday amalga oshadi?
3. Nafas havosi tarkibidagi karbonat angidrid gazini aniqlash.

20-bilet

1. O'pka va to'qimalarda gazlar almashinuvi qanday bosqichlarda amalga oshadi.
2. Bolaning o'sishi va rivojlanish bosqichlari haqida ma'lumot bering.
3. Bilak suyagi singanda birinchi yordam berish.

21-bilet

1. Nafas olish organlarining ishi qanday boshqariladi?
2. Odamning paydo bo'lishi to'g'risidagi qanday tushunchalarga egasiz?
3. Muskul va paylarning shikastlanishida birinchi yordam berish.

22-bilet

1. Ovqat hazm qilishning ahamiyati nimalardan iborat
2. Odam evolyusiyasining asosiy yo'nalishlari haqida ma'lumot bering.
3. Kapilyar qon ketganda birinchi yordam berish.

23-bilet

1. Ovqat hazm qilish a'zolarining tuzilishi va vazifasi nimalardan iborat?
2. Qad-qomatning shakllanishi haqida ma'lumot bering.
3. Vena qon tomiridan qon ketganda birinchi yordam berish.

24-bilet

1. Ovqat hazm qilish a'zolarining kasalliklari va ularni oldini olish choralari nimalardan iborat?
2. Qonning fizik va kimyoviy xossalarini tushuntirib bering.
3. Biriktiruvchi to'qimasining mikropreparatini mikroskopda kuzatish va uni jadval yoki rasmdagi biriktiruvchi to'qimasi bilan taqqoslash

25-bilet

1. Vitaminlar, ularning turlari va ahamiyati nimalardan iborat?
2. Ovqat hazm qilish a'zolarining ishi qanday boshqariladi?
3. Su'niy nafas oldirish qanday amalga oshiriladi?

26-bilet

1. Energiya almashinuvi qanday amalga oshadi?
2. Buyrakda siydik hosil bo'lish jarayonini tushuntirib bering.

3. Teri kuyganda birinchi yordam berish.

27-bilet

1. Ayirish tizimining ahamiyati nimadan iborat.
2. Markaziy nerv sistemasining kasalliklari haqida ma'lumot bering.
3. Bir kecha kunduzgi ovqat ratsionini tuzish.

28-bilet

1. Teri qanday qismlardan tuzilgan?
2. Buyrak usti, me'da osti va jinsiy bezlarning funksiyalari nimalardan iborat.
3. Epiteliy to'qimasining mikropreparatini mikroskopda kuzatish va uni jadval yoki rasmdagi epiteliy to'qimasi bilan taqqoslash

29-bilet

1. Gipofiz bezi garmonlari va ularning organizmga ta'siri nimalardan iborat?
2. Shartli va shartsiz reflekslar bir-biridan qanday farq qiladi?
3. Nerv to'qimasining mikropreparatini mikroskopda kuzatish va uni jadval yoki rasmdagi nerv to'qimasi bilan taqqoslash

30-bilet

1. Qalqonsimon, qalqon orqa va ayrisimon bezlarning funksiyalari nimalardan iborat?
2. Shartli refleksning tormozlanishi qanday ahamiyatga ega?
3. Terining turli sohalaridan qon ketganda birinchi yordam berish.